

Slniečko 2

ROČNÍK XVIII. (XL.)

OKTÓBER 1987

3 Kčs

O lokomotíve Amálke

PETER BERO Na trati z Makovníkova do Orechovníkova zmizla lokomotíva. Mnohí ľudia si to ani nevšimli, pretože hned' sa namiesto nej zjavila nová. „Asi ju dali do múzea. Alebo na výstavu,“ povedali si.

ILUSTROVALA VIERA BOMBOVÁ

s tridsiatimi tromi vozňami, a želám ti šťastnú cestu," povedala Amálka a už sa aj zaujímal, kedy pôjde najbližší rýchlik.

Netrvalo dlho a v rozhlase zachrapčalo:

„Rýchlik Košice, Margecany cez Makovníkovo, Orechovníkovo do Prahy s pravidelným príchodom deväť hodín dvadsaťtri minút alebo o trošku neskoršie príde na tretie nástupište. Urýchlene nastupujte!“

Amálka nenastupovala, ale sa urýchlene predstavila a spýtala sa, ako je to s tými koľajnicami.

„Som elektrický rýchlik R 220 Košice, Margecany, Poprad, Orechovníkovo, Makovníkovo, Žilina, Česká Třebová, Praha. Na tvoju otázku, milá lokomotíva Amálka, ti musím povedať, že na celej mojej trati sa koľajnice nikde nestretávajú. Rád by som s tebou o tom rozmýšľal, ale moji cestujúci už všetci nastúpili, preto musím rýchlo pokračovať v ceste,“ povedal elektrický rýchlik R 220 a odfrčal, lebo to bol veľmi presný rýchlik s pravidelným príchodom do Prahy 17 hodín 42 minút alebo o chvíľočku neskoršie.

To som sa toho dozvedela! pomyslela si lokomotíva Amálka. „Ale nič to! Pustím sa do toho sama!“ dupla si druhým ľavým predným kolieskom. Potom sa opatrne poobzerala, či ju nikto nevidí, a odopla si vozne. Ži stanice vykľzla tichučko ako myška a vybrala sa po koľajniciach do sveta.

Lenže chodiť po železničnej trati to nie je len tak. Každý koľajnicový cestovateľ musí presne dodržiavať cestovný poriadok, aby sa náhodou nestrelili dva alebo nebodaj tri vlaky na tých istých koľajniciach. A to sa veru Amálke teraz často stáva. Pretože však si vždy so všetkým poradila, vie si poradiť aj s týmto. Ked' vidí, že sa blíži vlak, šup do kukurice.

Teraz už teda viete, ako to všetko je. Len lokomotíva Amálka nevie nič. Preto ak sa s ňou stretnete na koľajniciach alebo v kukurici, povedzte jej, ako to s tými koľajnicami naozaj je. Lokomotíva Amálka sa potom zaisté vráti domov a znova bude voziť deti z Makovníkova do Orechovníkova.

Ale všetko bolo ináč.

Lokomotíva Amálka bola najporiadnejšia parná lokomotíva, akú som kedy poznal. Každé ráno zjedla na raňajky päť dekagramov ovsených vločiek a sedem metrákov čierneho uhlia. Napudrovala sa tým najjemnejším čiernym púdrom, spočítala všetky svoje tri vagóny a netrpezivo čakala, kedy prídu na stanicu prvé deti. Lebo lokomotíva Amálka vozila deti z Makovníkova do školy v Orechovníkove.

Aj deti sa na ňu tešili. Ked' niekto nevedel doma napríklad príklad, tak si ho kreslili na lokomotívku ako na tabuľu. A tak sa často stalo, že Amálka chodila celý deň pomnožovaná a počíslicovaná. Ked' sa z prvého vagóna ozvalo: „Ema má mamu“, Amálka hned' vedela, že mama má okrem Emý aj misu a že sa to prváci chvália, koľko už poznajú písmeniek. Ked' v druhom vagóne začali druháci recitovať:

„Pôjde Juro do Ľevoče

Zlatovláske po vrkoče“

a nevedeli ako ďalej, tak im lokomotíva Amálka pomohla:

Odtiaľ skočí do Žiliny,
kde jej kúpi vázu z hliny.“

Slovom, bola to lokomotíva, ktorá by sa nestratila ani v škole. A zrazu sa stratila.

Ale všetko bolo ináč.

Amálka odjakživa chodila iba po koľajniciach a odjakživa sa jej zdalo, že koľajnice sa niekde pred ňou stretávajú. Ale vždy, ked' na to miesto prišla, videla, že to nie je pravda — koľajnice sa stretávajú ešte o kus ďalej. Raz nevedela, čo si má o tom myslieť.

Už sa aj zlakla, že má slabé oči alebo nebodaj o koliesko viac, ale v lokomotívovej opravovni jej povedali, že vidí dobre a kolies má akurát toľko, ako sa na lokomotívku patrí.

„To by teda bolo, aby som na to neprišla,“ dupla si Amálka druhým pravým predným koliesom. „A možno, že sa o mojich koľajniciach učia deti v škole? Musím ich lepšie počúvať.“

A tak sa dozvedela, že prváci už vedia,

koľko je sedem a päť, že druháci sa učia vyšívať, ale o koľajniciach ani ſt.

Raz sa v Makovníkove na stanici ozval rozhlas:

„Prosíme pozor! Prosíme pozor! Po koľajniciach prechádza nákladný vlak.“

„To je ono!“ poskočila Amálka, div sa nevykoľajila.

„Spýtam sa nákladného vlaku. Chodí ďalej, istotne videl, kde sa stretávajú koľajnice.“

„Som nákladný vlak číslo 284, mám tri dsaťtri vozňov plných železnej rudy, ktoré veziem z Čiernej nad Tisou cez Košice, Makovníkovo a Orechovníkovo do Ostravy. Na tvoju otázku, lokomotíva Amálka, ti musím povedať, že nikde na mojej trase z Čiernej nad Tisou cez Košice, Makovníkovo a Orechovníkovo do Ostravy sa koľajnice nestretávajú. Ale skús sa spýtať rýchlikov, tie chodia ešte ďalej ako ja. Teraz však už musím ísť, lebo vidíš sama, ako sa veľmi ponáhľam.“

„Dakujem ti, nákladný vlak číslo 284

Teledieťa, telekocúr, telepes

Prel. JÁN TURAN

Robot

VALENTIN BERESTOV

Aký je to rachot, klopot?
Do roboty ide robot.
Oblek celý kovový,
rozum elektrónkový.

Robot lampou zablikal,
robot labou zakýval:
„Ja oriem lán po láne,
pole hned' je zorané!“

A už novú robotu má,
na morskom dne ryby skúma:
„Po slniečku cnie sa mi,
obrástol som riasami!“

Potom vošiel do krátera.
Tažko sa mu z neho štverá.

„Ak si chrbát nenanovnám,
so zemou tu všetko zrovňám!“

Raz sa dostal na planétu,
skúmal vzorky počas letu:
„Je tam voda, je tam vzduch!
Človek, leť ta, niet tam múch!“

Robot v bani kope uhlie.
Má ho rád, no aj tak huhle:
„Nechcem tvrdé horniny,
chcem len uhlie z hlbiny!“

Ked' mal po krk ťažkých robôt,
k nám prišiel ten dobrý robot:
„Mesto čistil som pol dňa,
teraz čistite vy mňa!“

Cistila ho malá Táňa
a jej dobrý robot — ňaňa.
„Táňa, vždy daj na mamu,
všetko podľa programu!“

Cez pár plotov preliezol,
zbieran staré železo:
„To bude môj kolega,
mňa už bolia kolená!“

Žalud' a dub

LEILA ERADZEOVÁ

Aby na ňom toľkí
malí neviseli,
žalud' skočil z duba,
ved' už on bol zrelý!

Náramne sa zľakol,
ked' zbadal tú výšku!
Aj žaludie slzy
hned' mal na krajíčku.

Duba velikána
syn žalud' sa pýta:
„Čo mám, otec, robiť?
Zvery ma tu chytia!“

„Čo máš, synček, robiť?
Do zeme sa zary!
Na dubček sa zmeníš
do budúcej jari!“

Žriebätá môjho deduška

ASAN DŽAKŠYLYKOV

Kto sa na čo premení

MÁRIS ČAKLAIS

Môj dedko má
na starosti
žriebätá.
Koľko vychoval ich,
nikto nezráta.
No ked' každé
vyrastie raz na koňa,
toho sotva
stepné vetry
dohonia.

S hnedým žriebätkom sa
aj ja priatelím,
vždy vyjdeme z dvora
krokom veselým.

Ako dedko
všetkému ho
učím sám.
Na sedlo i na uzdu ho
privykám.

A ked' bude z neho
hnedka dospelá,
vo finiši prvá
vtrhne do ciela.
Celý aul bude kričať
prostred lúk:
„Pozrite sa,
ten jazdec je
dedkov vnuk!“

Ak raz v lese
králik ocitne sa,
už sa ako zajac vráti z lesa.

Ked' malého psíka zláka les,
po čase už z neho nie je pes,
na cestičke v lese nemlčí,
psí hlas sa mu zmení na vlčí.

A ked' mačka v lese stratí sa,
čoskoro sa zmení na rysa.

A teraz z vás niekto zavolá:
Na koho sa zmení batola?
Po cestičke vydal sa môj braček zrána.
hopkal ako vrabec.
Možno vyrastie raz na Tarzana,
už je z neho chlapec.

Teledieťa

LEELO TUNGAL

Telka je môj kamarát,
je v nej aj môj telebrat,
telekocúr, telepes,
telesmiech aj teleles.
Z obrazovky vždy ich strieda
v telefilmoch teleteta.

Málo jem a málo spím,
stále hľadám dáky film.
Až ked' spustia metelicu,
vybehnem von na ulicu.

Vonku zázraky a divy,
svetlo, farby, strom, a živý,
hoci iba jeden je
a listy má zbiedené.
Telenebo belasé,
telečmeľ hrá na base.
Pri nohách mi zahavká
psík... Čo? Telerozprávka?
Nie, nie, živý malý psík
robí teletelocvik.
A už psíček uteká,
predbieha mňa, človeka!
Dobehni ho, gombík stlač!
Bol to nos, nie vypínač.

Malá morská panna

DANA PODRACKÁ

Tichučko buchli dvere. Niekto schádzal po schodoch. Zvonku zastonál chodník, na nízky obrubník k ružiam vypadol menší kovový predmet. Potom štrngli kľúčiky. V nezvyčajnú rannú hodinu niekto odchádzal z domu ako zlodej.

Zuzana načúvala týmto zvukom zo svojej izby, uložená ešte vo farebnom sne. Predtúcha ju však zodvihla na nohy. Pozrela sa von. Bol to otec. Do kufra auta nakladal svoje veci. Háčiky vešiakov sa kovovo leskli v rannom šere ako prázdne návnady na ryby.

Ked' naštartoval, vtáky čerešniare prudko vzlietli k výškam, na zem spadlo zopár drobných čerešňových nôt. Nestačila narátať ani do šesť a otec už bol za zákrutou.

Zuzana vyšla z domu. Pri ružiach našla otcovu tabatierku. S nádejou ju otvorila, akoby tam hľadala nejaký odkaz, ale boli tam len prsty z bielych cigariet a v nich rozstrapkaný dym.

„Kam odišiel otec?“ pýtala sa pri raňajkách mamy.

„Neviem.“

„Vráti sa?“

„Nemysli na to,“ s láskou povedala mama a usilovne natierala chlieb.

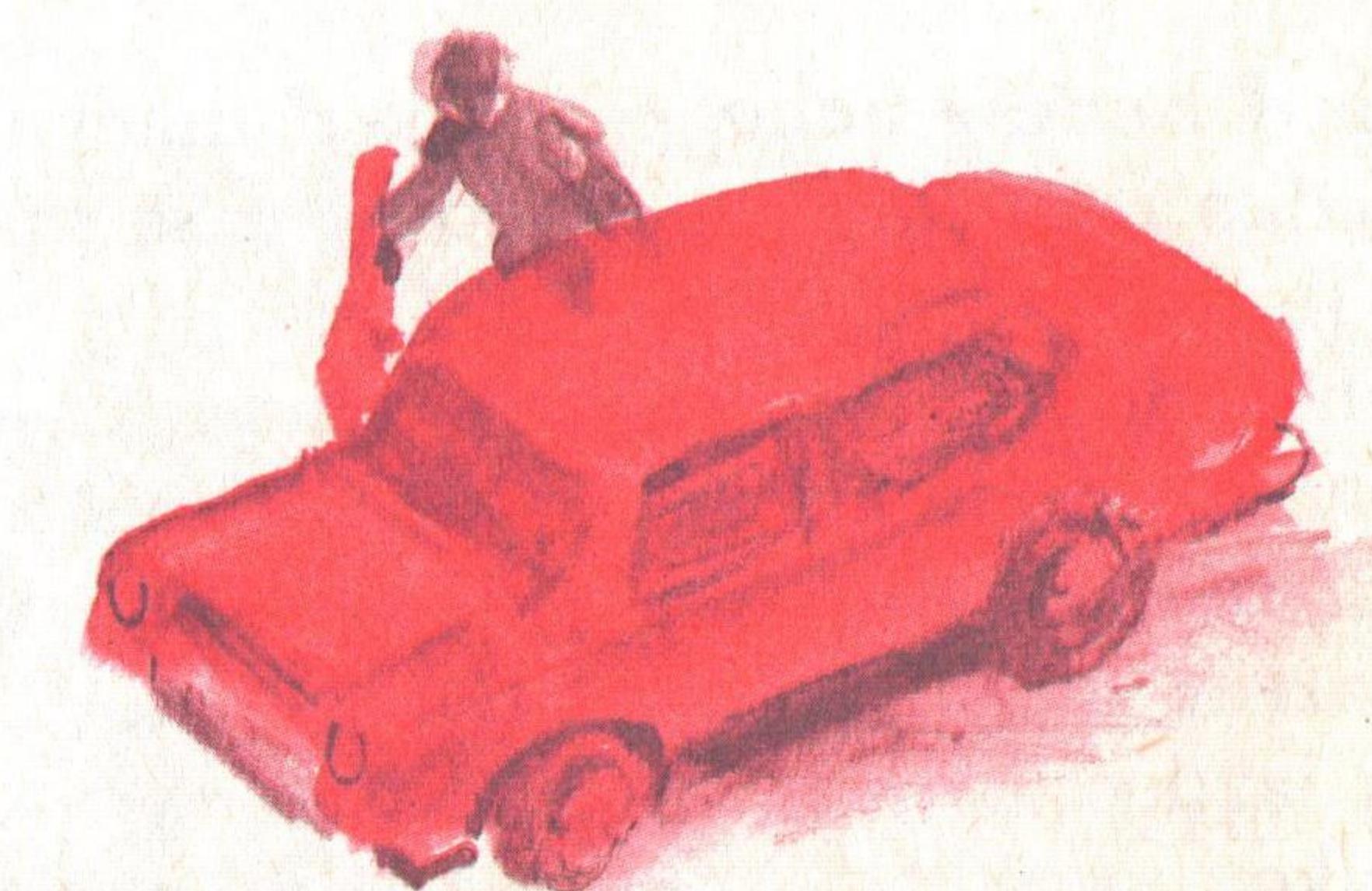
Viac sa Zuzana nevypytovala, ale každý deň vyčkávala otca pri ceste. Klučala v zaprášenej tráve a zbierať kamienky. Doma ich vždy starostlivo vyumývala a večer ich vymaľovala voskovými pastelkami. V každom tvariame kameňa našla niečo iné. Raz vymaľovala chlieb, potom auto, šálku, ružový krík, z jedného ploského štvorcového kamienka urobila aj tabatierku. Vždy, keď boli kamienky vymaľované, odniesla ich na ohyb zákruty, na miesto, kde otca uvidela naposledy. Nikto z vodičov áut, ktoré každodenne brázdili cestu, nemal ani tušenia, aký nádherný svet je skrytý na pári krovov od cesty, v sivej tráve.

Ubehlo päť rokov a Zuzana podrástla.

„Otec by ma už ani nespoznal,“ povedala mame, keď piekli spolu narodeninovú tortu.

„Možno ani my jeho,“ smiala sa mama a odvážne zapaľovala sviečky na slávnostnom stole.

Raz večer, keď do krovín padal vytrvalý, hustý dážď a mama sedela v kuchyni s rozprávkovou knižkou za stolom, niekto prišiel. Zuzana začula z kuchyne mužský hlas. Potichu zišla dolu a dívala sa dovnútra spoza sklených dvier. Sedel tam muž s bradou a čosi mame vysvetľoval. O čom hovorili, nebolo v tom daždi rozumieť. Zuzana sa

neopovážila vojsť, ale podľa trepotania v krku vedela, že to môže byť len otec. Zašla si do izby po jeho tabatierku, sadla si pod vešiak a čakala. Otvárala a zatvárala tabatierku, pričom cítila, ako z nej vychádza otcova vôňa.

„Stále ho mám rada,“ šepla a veľmi si želala, aby ju mal rád aj on.

Znenazdania sa dvere otvorili a otec s mamou vyšli z domu. Nezbadali Zuzanu, sediacu v prítmí. Mama vystrela veľký dáždnik a vyprevádzala otca.

„Dúfam, že to bude stačiť,“ povedal.

„Čože už na tom záleží,“ vzdychla mama a to bolo všetko, čo si naposledy povedali.

Zuzana vyšla za nimi. Stála v daždi za ružami. O malú chvíľu už bola premenená na zmoknutú vŕbu. Len čo mama vbehla naspäť do domu, rozbehla sa za otcom.

„Poznáš ma?“ povedala.

„To si ty?“ opýtal sa a cudzo sa usmial.

„Ja.“

„Čo by si chcela, Zuzanka?“

„Chcela by som ti niečo ukázať,“ povedala rýchlo, pretože na viac slobodnej nezostalo dychu.

„Teraz? V noci?“

„Je to blízko. Tu, v zákrute. Odvez ma tam, prosím.“

O chvíľu boli na mieste. Zuzana vystúpila z auta a vo svetle reflektorov, ktoré sa na vozovke trblietali ako lampy, prebehla na druhú stranu. Z tmy popamäti nabrala za priečasť kamienkov a nasadla do auta. Chcela otcovi všetko povedať a vysvetliť, ale v zlatom svetle auta zbadala, že dážď zmyl z kamienkov všetky farby. Všetky lastovičky, lienkky, domy, tváre, všetky tie s láskou namaľované poklady sa premenili na obyčajné kamene. Čo mohla vysvetliť? Ako?

„To si mi chcela ukázať tieto kamene?“ opýtal sa otec s nevôľou.

„Áno,“ povedala Zuzana a usilovala sa tváriť hrdo.

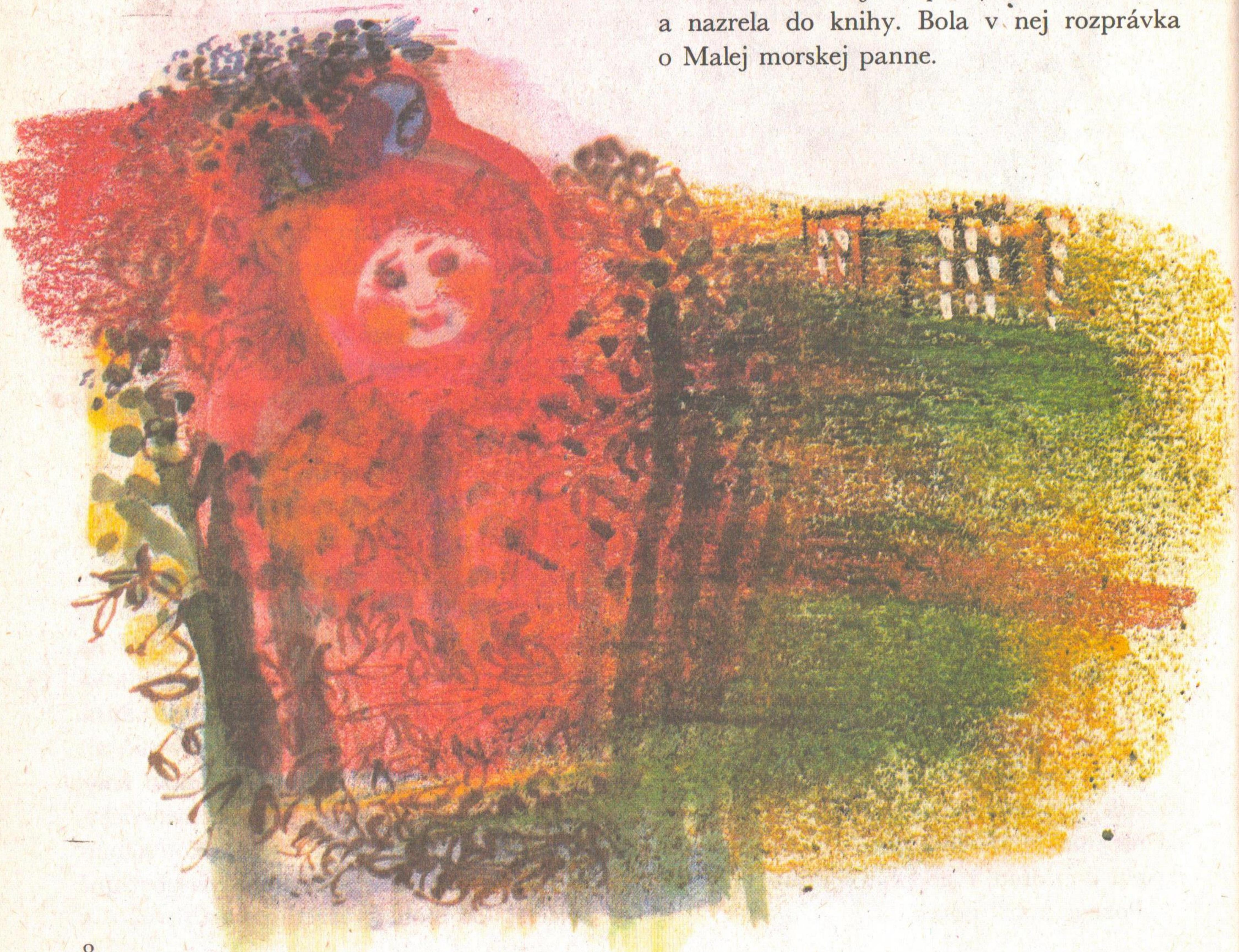
„A načo?“

„Len tak.“

„Lenže ja na hlúposti nemám čas. Ponáhľam sa.“

Zuzana bez slov podala otcovi tabatierku. Odrazu bola nepotrebná a studená.

„Už som na ňu aj zabudol,“ povedal otec a mechanickým pohybom si ju vložil do saka.

„Ahoj,“ povedala Zuzana a vystúpila z auta.

„Maj sa,“ počula už spoza dvier.

Auto sa prudko odrazilo od mokrého asfaltu. V dažďovej vode sa strácali vzdáľujúce sa svetlá, zapadli v prúde ďalších a ďalších ženúcich sa áut.

Bolo už pozhasínané, keď sa Zuzana vrátila domov. Mama si zaiste myslala, že už dávno spí. Vošla do kuchyne. Zažala. Na stole, vedľa otvorenej rozprávkovej knihy ležala kôpka peňazí a pri nich ešte od večere vidlička a nôž.

Zabudol ich zjest, pomyslela si Zuzana a nazrela do knihy. Bola v nej rozprávka o Malej morskej panne.

Batôžtek z pavučiny

GEORGIJ BALL

Po lesnej ceste kráčal pavúčik a na chrbte niesol batôžtek z pavučiny. Šiel deň, šiel noc a deň. Na ceste boli kde-tu pníky, na ktorých by si mohol oddýchnuť a pospať. On sa však ponáhľal a ani na chvíľku nezastal.

Zrazu začul, že ho niekto dobieha. Obzrel sa a uvidel malého hnedého koníka.

„Kam ideš?“ opýtal sa ho koník.

„Do mesta.“

„Do mesta je ďaleko. Odnesiem ťa,“ navrhol pavúčikovi koník.

„Budem rád,“ potešil sa pavúčik a vyskočil na koníka aj so svojím batôžkom.

„Čo tam máš?“ spýtal sa koník.

„Uvidíš,“ odvetil pavúčik a zaspal.

Koník poklusával, až ho cestou zastihla tma. Odrazu začul za sebou nejaký hukot. Obzrel sa a uvidel nákladné auto.

„Čo tu robíš?“ začudovalo sa auto.

„Chcem sa dostať do mesta, ale som už unavený,“ odvetil koník. „A pavúčik sa veľmi ponáhľa!“

„Vyskoč hore!“ navrhlo mu auto.

Koník vyskočil na korbu a nákladniak sa vydal na cestu. Potom sa spýtal, čo bude aj s pavúčikom robiť v meste.

„Pavúčik nesie vo svojom batôžteku niečo dôležité,“ povedal koník. „Nechce mi to však ukázať.“

Vyšli z lesa a pred nimi sa zjavilo pole. Po ňom malý brezový hájik. Za ním už boli prvé

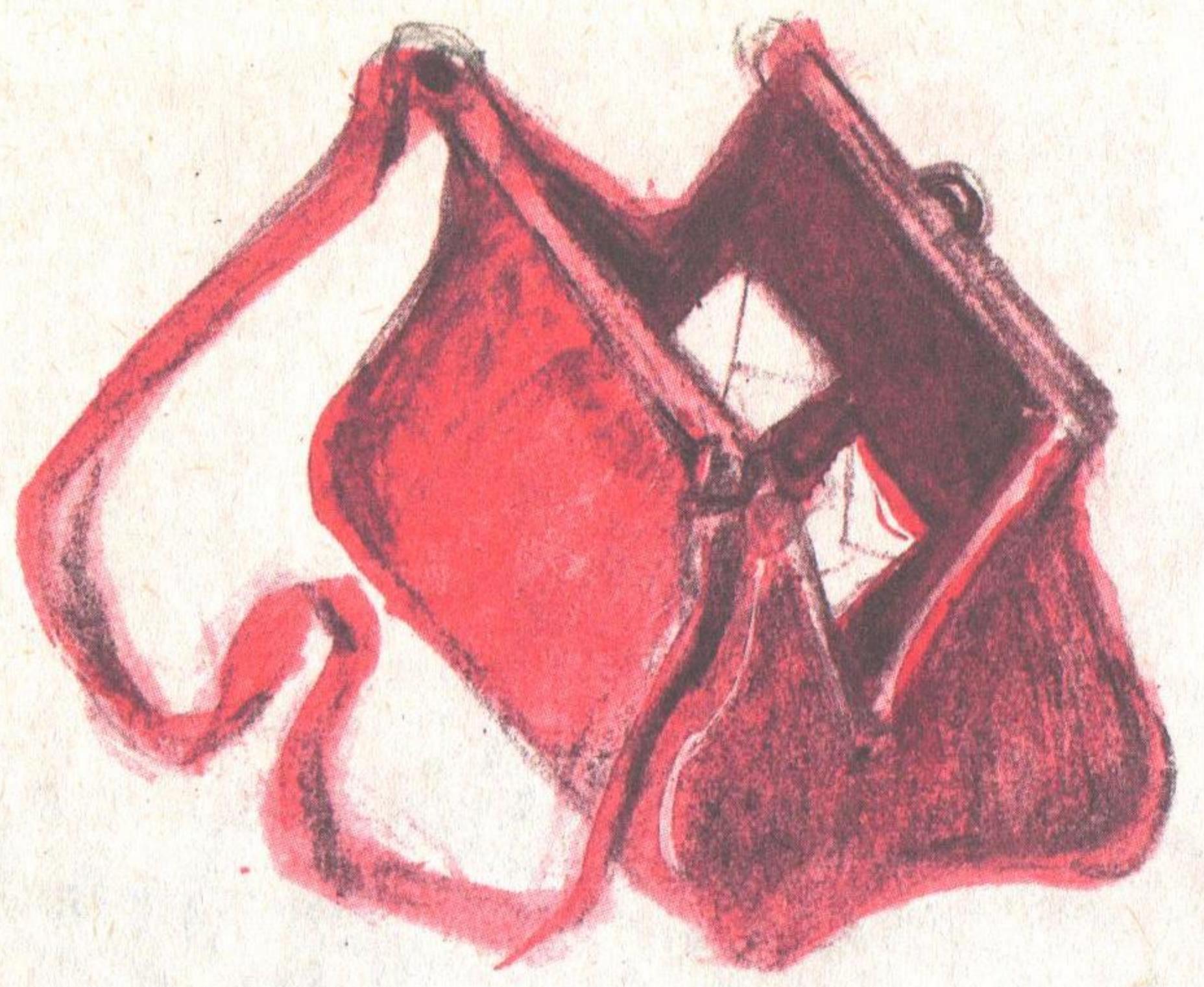
mestské domy. Auto s koníkom a pavúčikom vošlo do mesta a zastavilo na veľkom námestí, na ktorom bolo mnoho ľudí. Všetci sa ponáhľali za svojimi mestskými povinnosťami.

„Pozrite, čo som priniesol!“ vykríkol pavúčik. Potom pomaly rozviazal batôžtek a výbral z neho žltý brezový lístok.

V slnečných lúčoch sa na ňom trblietali pavučinky. Odrazu zafúkal vietor a pavučinky uchytil.

Vtedy všetci pochopili, že sa začína jeseň.

Prel. DANA CHOVANOVÁ

O poštárovi, ktorému napršalo do kapsy

JÁN MILČÁK

Po ulici chodil pán v modrom plásti. Na hlave mal šiltovku.

„Co má pán v kapse?“ opýtal som sa.

„Nič, už nič,“ odpovedalo dievčatko.

„Má ju prázdnú?“

„Bola plná, teraz je prázdna,“ odpovedalo dievčatko.

Od dievčatka som sa viac nedozvedel. Malo veľa práce. Z piesku stavalo pec, v ktorom boli domy, podobné našim z ulice.

„Prečo ukladáš domy do pece?“ opýtal som sa.

„Aby im v zime nebolo zima,“ odpovedalo dievčatko.

Jeho odpoveď sa mi videla veľmi rozumná. Prešlo celé predpoludnie a na ulici som už nikoho nestretol.

Neskôr, popoludní, išla po chodníku starenka. Bývala v dome na začiatku ulice.

„Co má pán v kapse?“ opýtal som sa.

„Neviem,“ odpovedala starenka. „Priniesol mi list.“

Pohľadala okuliare. Nasadila si ich na tenký nos a začala čítať:

Milá Dorotka!

*Písem Ti list, pretože je mi smutno.
Keby som bol vtáčikom, priletel by
som a sadol by som Ti na dlan.*

Marcel

Starenka obracala list v rukách. Obzerala ho zo všetkých strán.

„Kto sa len v našej ulici volá Dorotka?“ premýšľala.

Sama však na to neprišla. Bola stará. Málokedy vychádzala z domu.

„Je to veľmi pekný list, nemôžem si ho nechať,“ povedala.

Poskladala list, vložila ho do obálky a vybrala sa hľadať Dorotku. Zastavovala každého, koho stretla.

Vtedy vyšiel z domu Hugo Motalen. Bol starým mládencom a nosil pásikavé tričko. Otvoril poštovú schránku so svojím menom a našiel v nej úradný list.

Vážený pán Košenko!

S potešením Vám oznamujeme, že dnes predpoludním sa narodili Vaše manželke dve dievčatká, dvojčatá. Navštívte nás, aby sme im mohli vybrať milé mená.

Riaditeľstvo pôrodnice

Hugo Motalen držal v ruke list, a to, čo bolo v ňom napísané, mu nijako nešlo do hlavy.

„Pravdaže! Ten list nie je môj. Patrí susedovi Košenkovi!“

Hugo Motalen rozbehol sa cez cestu, zavonil na Košenkovom byte a mával listom:

„Vymýšľajte mená, pán Košenko!“

„Mená?“ opýtal sa Košenko. „Azda meno.“

„Nie meno, mená. Dve milé dievčenské mená!“ volal Hugo Motalen.

„Dvojčatá?“ potešil sa Košenko.

Potom začal spievať. A pretože Hugo Motalen mal radosť z radosti pána Košenku, dal sa do spevu aj on.

V tom čase sa vracala z práce učiteľka Prísna. Našla v schránke list.

Otvorila obálku a začala čítať:

Milý Emilko!

Kúpila som Ti nohavice, po ktorých tak veľmi túžiš. Sú modré. Veľkosť 48. Balík nasleduje.

Sestra Ema

Pre učiteľku Prísnu bolo maličkostou odozvať list Emiliovi Pilnému. Vedela, že túži po modrých nohaviciach. Bol jej žiakom.

Emil Pilný od radosti pískal a výskal. A učiteľka Prísna ho nenapomenula, ale začala sa dôstojným spôsobom tešiť s ním.

Vtedy stretla starenka Dorotku. Dala jej list. Dorotka začala starenku objímať a obe poskakovali od radosti.

„Co sa robí?“ opýtal som sa vrabca Bartolomeja.

„Hugo Motalen dostal list pána Košenku a starenka z domu na začiatku ulice list peknej Dorotky a učiteľka Prísna list žiaka Emila Pilného,“ povedal vrabec.

„Ako sa to mohlo stať?“ opýtal som sa.

„Listy roznáša pán v modrom plásti.“

„Mal dať list tomu, komu patrí,“ povedal som.

„Nie je to také jednoduché,“ odpovedal vrabec.

Na ulici od radosti poskakovali: starenka, Dorotka, Hugo Motalen, pán Košenko, učiteľka Prísna, Emil Pilný, dievčatko, ktoré stavalo pec z piesku, i vrabec Bartolomej.

Všetci sa tešili rovnako, pretože radosť je jednostaj rovnaká.

„Má veľkú koženú kapsu,“ povedal vrabec. „Ráno je plná listov a napoludnie prázdna.“

„Prázdna?“ opýtal som sa.

„Ako sa to vezme, nosí v nej dážď.“

„Dážď?“ neprestal som sa čudovať.

„Napršalo mu do kapsy. Raz zaspal na schodoch a kapsu zabudol zatvoriť,“ povedal vrabec.

Pochopil som, že dažďu sa v poštárskej kapse zapáčilo.

Ibaže v daždi všetko zmokne. A zmokli aj písmená na listoch v poštárskej kapse. Darimo ich chcel pán v modrom plásti prečítať. Nevedel, komu patria. Písmená boli dočista rozmazené.

„Ako rozdeľuje listy, keď nevie, komu patria?“ opýtal som sa Bartolomeja.

„Spravidlo, do každej poštovej schránky jeden,“ odpovedal vrabec.

Strašidelný vták

STANISLAV ROMANOVSKIJ

Ked' Nikita zavŕšil šiesty rok, obliekol si novučičkú bielu košeľu, obul si sandále s lesklými prackami a sám sa išiel zapísť do školy. Pred sebou mal poriadny kus cesty. Učiteľka Svetlana Nikolajevna bývala na druhom konci dediny. Nikita si počas celej cesty ani raz neoddýchol. Iba čo si vyzul sandále, aby sa nezaprášili.

Ked' došiel do školy, strčil hľavu do odchýlených dverí a hanblivo zašepkal:

„Dobrý deň.“

Nikto neodpovedal. Učiteľka nebola doma.

Nikita si začal zvedavo obzerať izbu, glóbus, knihy na poličke. Z obrazu naňho hľadel spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj.

Prečo sa na mňa stále pozera? rozmyšľal Nikita.

Potom si sadol za učiteľkin stôl a farebnými ceruzkami nakreslil do triednej knihy všetky písmeňa, ktoré poznal. Nebolo ich veľa. Vedľa nich nakreslil kravu, psa a sanitku.

Po chvíľke zliezol zo stoličky a vyišiel von hľadať učiteľku.

Kúsok od školy sa belel brezový háj. Nikita zamieril k nemu. Ked' bol pri prvých brezach, odrazu vyletel obrovský čierny vták s červenou čiapočkou na hlave. Ovial Nikitu krídlami a

fialovom kvietku zbadal čmelia-ka. Oblečený mal huňatý kožuch so zlatým opaskom a tak horlivu pil medovinu, že steblo kvietka sa naklonilo až po zem.

Pozrel ešte vyššie a zmeravel. Spoza brezy vykúka čierna vtáčia hlava so zobákom ťažkým ako meč a guľatým okom zvedavo pozoruje Nikitu.

„Ty si ďatel?“ zašepтал Nikita.

Vták namiesto odpovede začal klopať do brezy takou silou, že spod zobáka mu lietali piliny. V celom háji sa ozývalo jeho tukanie.

s krikom „Klí! Klí! Klí!“ sa skryl na druhej strane hája.

Nikita spadol do trávy a zakryl si hlavu rukami. Chvíľu ostal ležať, potom vstal.

„Kué!“ kvílico sa ozvalo z hája. „Kué! Kué!“

Nikita sa znova hodil na zem. Vtom zbadal medzi stebielkami trávy vymytú cestičku, po ktorej sa náhlili mravce. Jedny hore, druhé dolu. Jedny s nákladom, druhé len tak, naľahko.

Ked' Nikita pozrel vyššie, na

Nikita si odrazu spomenul, že musí nájsť súdružku učiteľku. Rozbehol sa naspať ku škole.

„Dobrý deň, zapíšte ma do školy,“ zavolal, ked vbehol do učiteľkinho bytu.

Svetlana Nikolajevna oprášila Nikitu od trávy a stebielok, ktoré sa naňho nalepili v háji, a mok-

rou vreckovkou mu utrela zamazanú bradu. Potom vzala hosta na ruky a vyhodila ho nad hlavu. usmiala sa a povedala:

„Ty si ale ťažký!“

„Budem ešte ťažší,“ povedal Nikita a žalostným hlasom dodal:

„Zapíšete ma do školy?“

S hostom na rukách sa Svetlana Nikolajevna prešla po izbe, usmiala sa a povedala:

„Zapísal si sa už sám.“

„Vy ma zapíšte...“

Svetlana Nikolajevna postavila chlapca na zem, sadla si za stôl a krasopisne napísala:

NIKITA ANATOLIEVIČ TRAPEZNIKOV, ŽIAK PRVEJ TRIEDY.

Chlapec stál vedľa nej a pozeral, ako pod učiteľkiným perom vyrastajú modré písmená.

Učiteľka dopísala, pozrela smerom k háju a započúvala sa. Počúval aj Nikita.

V háji dunelo od úderov silného zobáka ako v kováčskej dielni. Čas od času sa odtiaľ ozvalo:

„Klí! Klí! Klí!“

„Kué!“

„To je strašidelný vták,“ zašepkal Nikita.

„Ale užitočný,“ usmiala sa učiteľka. Len je trocha hluchý. Ked' som sem prvý raz prišla, zlakla som sa ho.“

„Ja tiež,“ priznal sa Nikita.

„Podme do kuchyne, uvarím ti čaj s medom,“ povedala Svetlana Nikolajevna.

Nikita si spomenul na príkaz rodičov — nezdržovať zbytočne učiteľku. Ukázal šrbavé zuby a povedal:

„Od medu mi vypadali.“

Potom sa vychytal a vybehol.

„Nikita, vrát sa!“ zavolala za ním učiteľka. „Zabudol si si sandále!“

Nikita sa zahanbil. Celý čas bol v škole bosý. Sandále s lesklými prackami ležali na zemi.

Vrátil sa teda naspať a začal sa obúvať. Z obrazu znova naňho pozeral spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj.

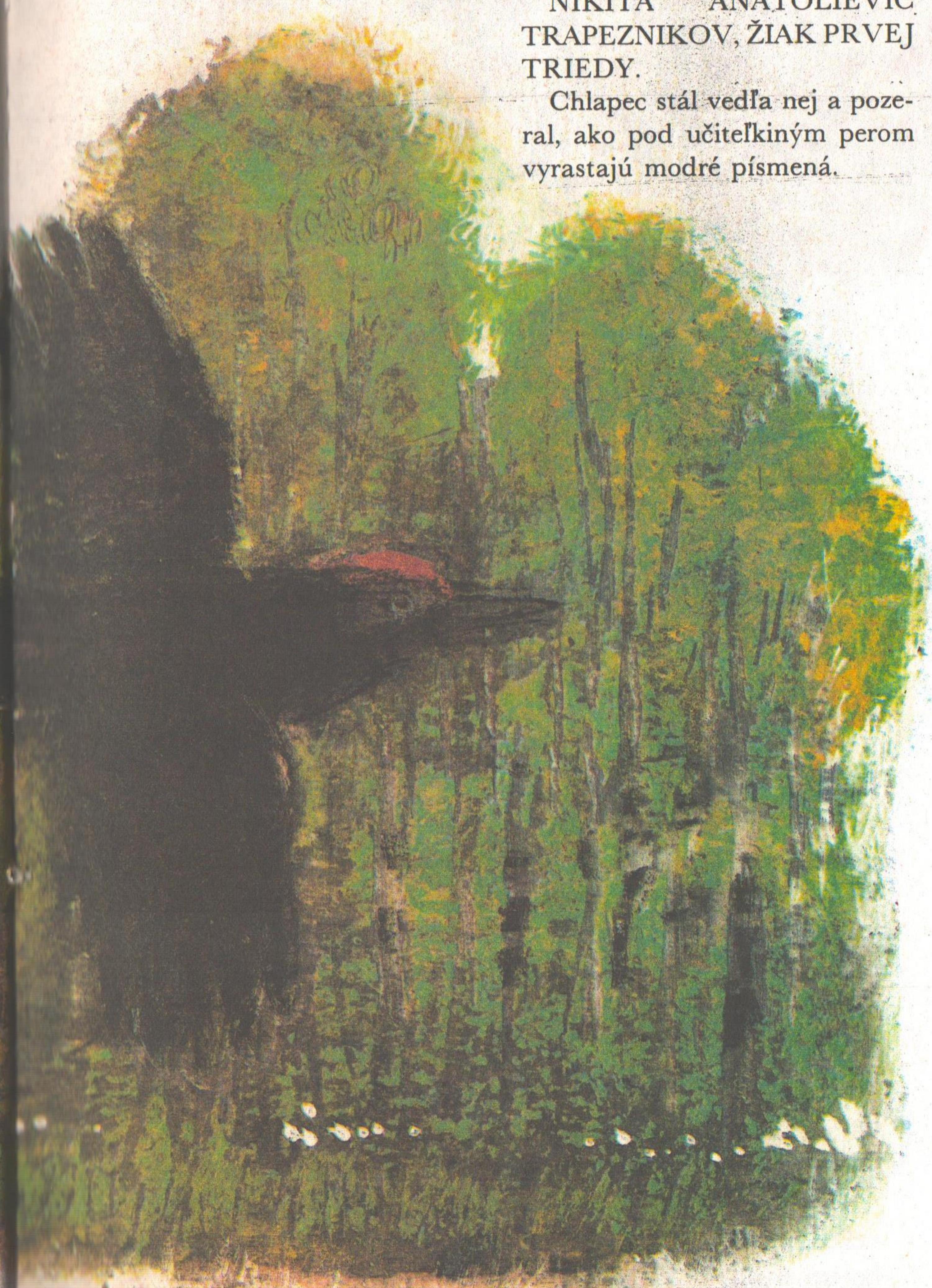
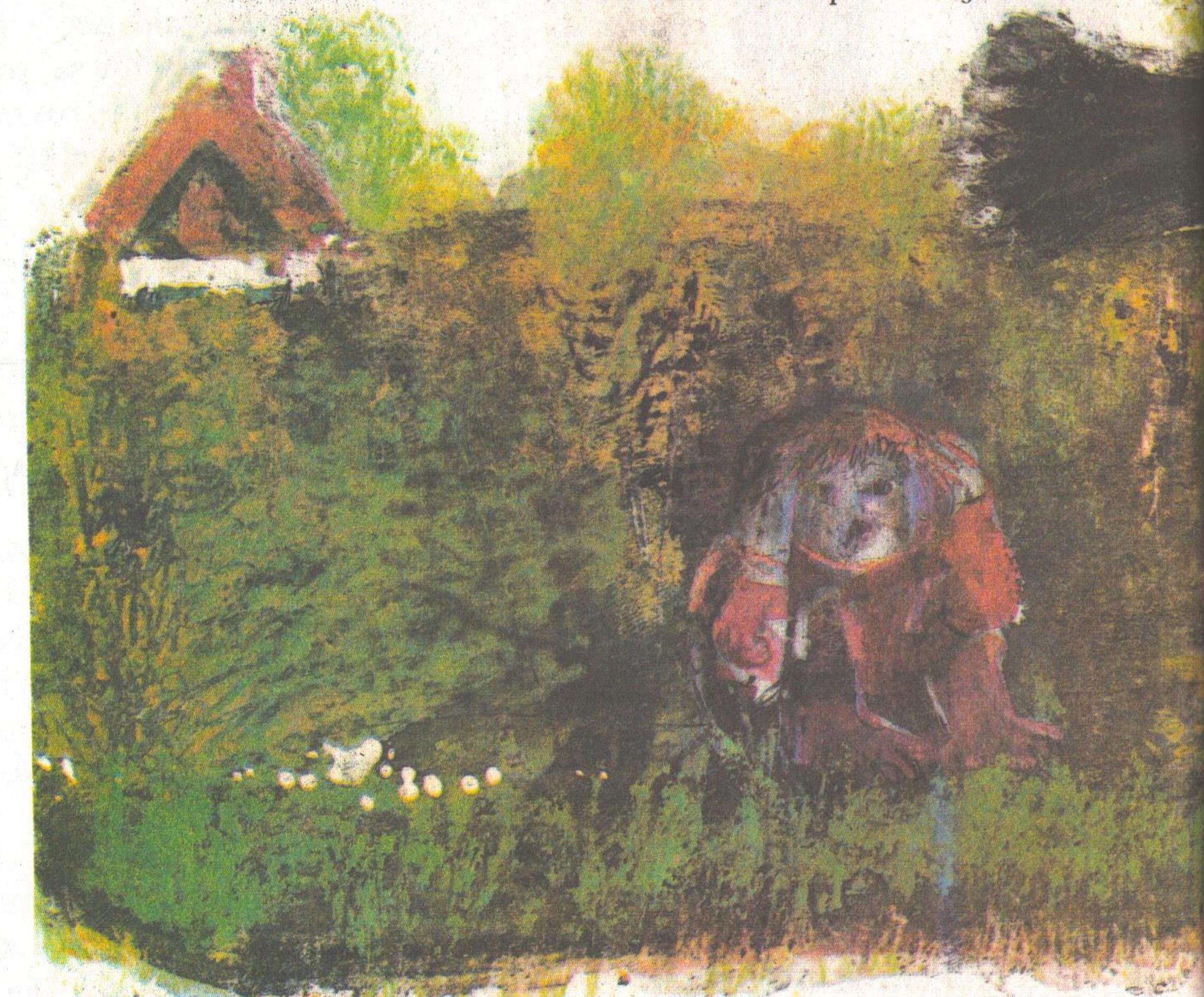
Co len na mne stále vidí? pomysel si Nikita. Svetlana Nikolajevna sa začudovala:

„Čo sa stalo?“

Nikita bez slova vybehol z dverí a vykročil na ulicu. Za prvým rohom sa vyzul, vzal sandále do rúk a bosky zamieril domov.

„Konečne ma zapísali do školy!“ povedal, len čo doma otvoril dvere.

Prel. BRONISLAV CHOVAN

Básnický zemepis Jána Navrátila

Kriváň

Nad Tatrou sa blýska,
preteká mi miska.
Namokval mi celý svah,
spravím Podtatrancom Váh.

Roháče

„Vystúp na mňa, budeš boháč,“
povedal mi Ostrý Roháč.
„Dám ti skalku z môjho rohu
s krajcom neba do batohu.“

Rieka Morava

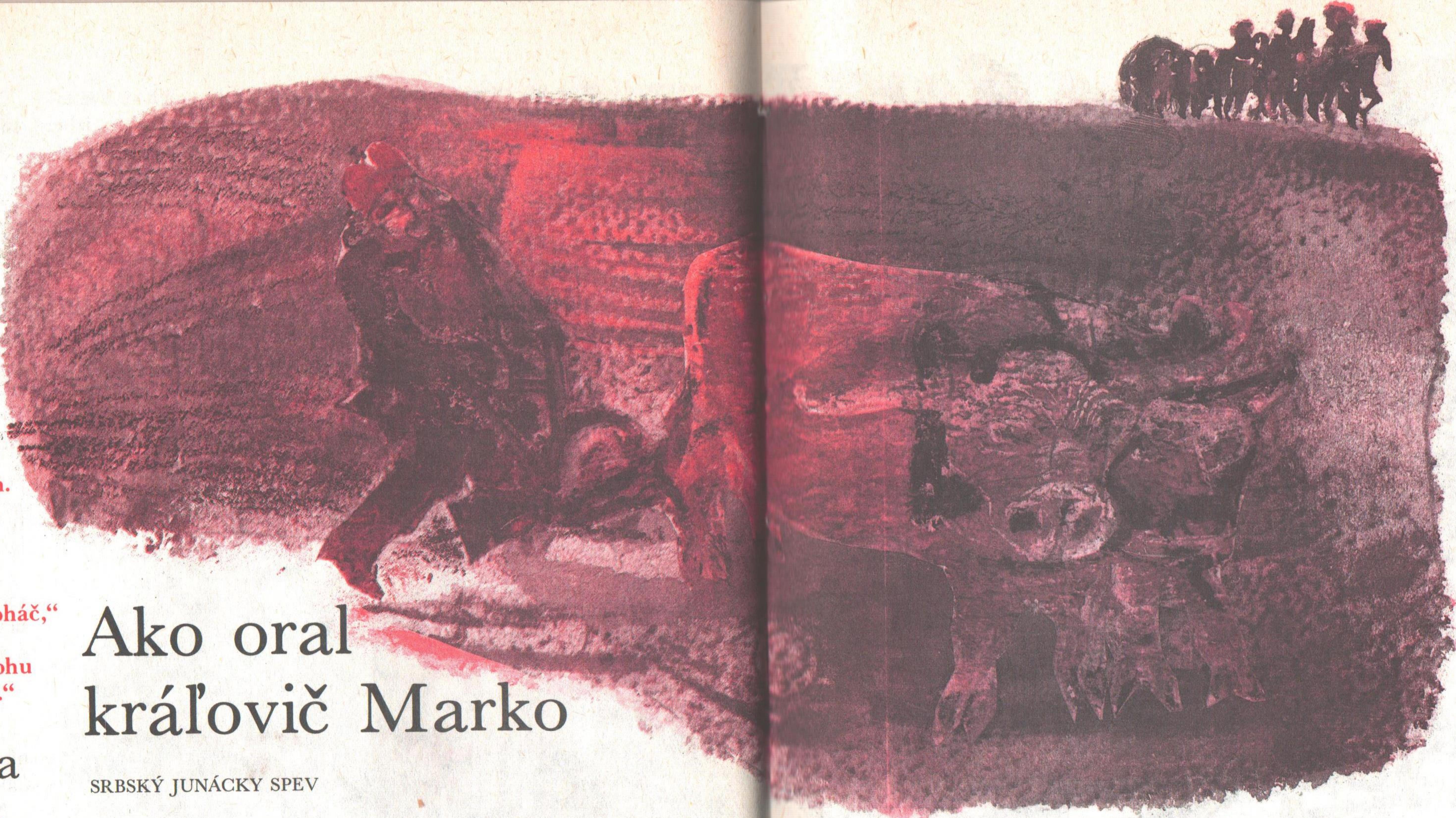
Riečna deva nad Devínom
núka Dunaj svojím vínom.
A keď sa s ním rozlúči,
šumí v jeho náruči.

Rozsutec

Kto pokorí Rozsutec,
uzrie zato rosu tiect.
Usmievavú, veselú,
premáče mu košeľu.

Turiec

Martinské hole
nebudú holé.
Martin im zvoní
na bielom koni.

Ako oral kráľovič Marko

SRBSKÝ JUNÁCKY SPEV

Sedí kráľovič Marko so staručkou matkou Jefresinou, víno popijajú.

Keď si vypili, čo im hrdlo ráčilo, oslovi mať Marka:

„Syn môj milý, ej, kráľovič Marko, dosť už bolo bojov. Zo zla nikdy nič dobré nevzíde a mne sa sprotivilo jednostaj tvoj zakrvavený šat prepierať. Nože, synak, odlož šablu, radšej radlo zober a voly doň zapriahaj. Chod'že orať vrchy a doliny, zasej, synček, bielu pšenicu. Aj ľuďom sa viac zavdačíš, keď im dás obživu.“

Marko sa zamyslel a vzal si matkinu radu k srdcu. Hned na druhý deň zapriahol voly do radla. Preoráva brázdu za brázdou, no neorie vrchy a doliny, ale sultánove polia.

Po ceste sa približujú tureckí janičari. Kone ťahajú tri veľké povozy, ktoré sa prehýbajú pod ťarchou bojovej koristi.

Zbadajú Marka a zakričia naňho:

„Marko, ty nevieš, že orieš sultánove polia? Nože, zanechaj oračku!“

„Turci, nešliapte mi po oráčine!“ odvrkol Marko a poháňa voly ďalej.

„Marko, neor sultánove polia!“ zrevú janičari a najradšej by sa na kráľoviča vrhli ako ničivá smršť.

No Marka zunovalo škriepiť sa s Turkami. Schmatol radlo, rozmáhol sa a pobil ich všetkých do jedného. Nato zamieril s vozmi naloženými zlatým bohatstvom do bieleho dvora. S plným náručím drahých šperkov a zlatých dukátov pristúpil k svojej matke Jefresine a povedal:

„Pozri, mama, čo som dnes pre teba vyoral!“

Prerozprával MILOŠ HERKO

Vršatecké brála

Vôkol Vršateckých brál
mali v noci víly bál.
Tancovali po lúčach
v črievičníkoch-papučkách.

Súľovská brána

Kopce za Súľovskou bránou
obýva rod velikánov.
Ledva sa tam všetci zmestia,
kŕmila ich Mliečna cesta.

Oravská priehrada

Prišlo more k Babej hore,
že jej krpce podperí.
Keď ho v lete vietor zorie,
sadíme naň surféry.

Demänovská jaskyňa

Túto nevidanú krásu
postavili kvapky vody.
Je to palác kráľa času.
Kráľ siel, kam kráľ pešo chodi.

Ostrov kormoránov

Na Ostrove kormoránov
stretol som sa s bielou vravanou.
„Kde sú, vrana, kormorány?“
„Stali sa z nich biele vrany.“

Náš kamarát Čipko

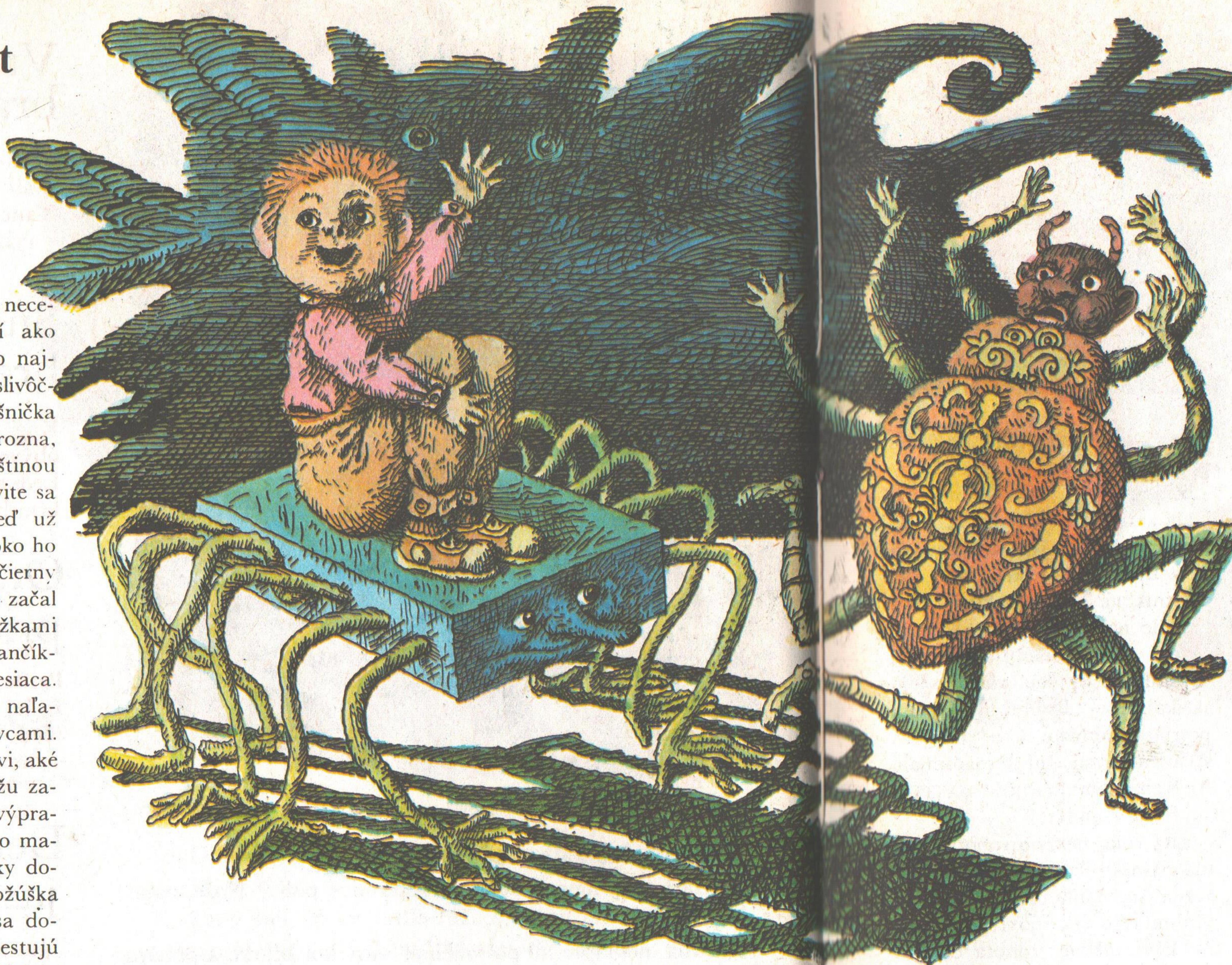
Druhá časť

ANTON HYKISCH

Romanko, zmenšený na neceľé dva centimetre, menší ako jarná redkovka, kratší ako najmenšia cibuľka, nižší ako slivôčka, azda ako jedlá čerešnička alebo bobuľka sladkého hrozna, sa s námahou predieral húštinou koberca v predsiene. Kŕcovite sa držal za ruku Čipka. Keď už nevládal dvíhať nôžky, Čipko ho vyzval, aby si mu sadol na čierny chrbát ako na koňa. Čipko začal prepletať dvanásťmi nôžkami a posúval sa po byte ako tančíklunochod po povrchu Mesiaca. Pavúk v kúte pod skriňou naľakané zutekal pred odvážlivcami. Čipko rozprával Romankovi, aké úžasné dobrodružstvá môžu zažiť ako zmenšení. Na aké výpravy sa vydajú do sveta. Ako malíčki sa zmetia na topánky do spelých, do vrecka, do kožúška psa alebo mačky, môžu sa dostať, kde sa im zachce. Pocestujú nepozorované v električkách, trolejbusoch, autobusoch, možno sa zvezú i na lietadle.

„Lenže ja som hladný, môj priateľ Čipko,“ zastonal Romanko, keď pobežali celý byt a odvážili sa škrabáť po nohe starkú Evu. Podotýkame, po zdravej nohe, lepšie povedané, po zdravšej nohe. Ako vieme, dospelí majú vždy niečo choré, nie ako my deti, hútal Romanko.

„Čiže sa chceš od-minia-tu-

ri-zovať,“ pochopil Čipko. „Lahká pomoc. Recept je ten istý ako na zmenšenie, len opačne. Prudko sa nadýchneš, akoby si nafukoval balón, a pritom tuho myslíš, že sa zväčšuješ, zväčšuješ. Čarovné slová musíš hovoriť odzadu: Ma-ši ši-to-sama-džinfa-ko-ri-de-fe. Neboj sa, naučíš sa to! A pritom ma nezabudni zobrať do dlane.“

Aby dospeláci nedostali infarkt, Čipko s Romankom sa prešmykli do záchodu. Tam Roman nadobudol znova svoju obriu čiže normálnu podobu. Zhasol svetlo a víťazoslávne vystúpil. Zviera Čipka v hrsti.

„Romanko! Môj bobáčik milený!“ zvýskla starká Eva, keď zazrela svojho vnúčika. O chvíľu bol uslinený od veľkej lásky.

„Ako to, že sa ti Romanko stratil?“ prísne sa obrátila na starkého.

„Zhasol prúd a Romanko zrazu...“

„Bol predsa na záchode.“

„Nie,“ krútil hlavou starký.

„Tam som ho hľadal...“

„Ty si pil, Tono!“

Starký iba zúfalo krútil hlavou.

„Starká, ja by som rád tie slivkové knedle,“ ozval sa Roman. Zachránil situáciu, seba a starkého Tona.

Keď prišiel ocino, Romanko sa bleskúruchlo poobliekal, zobrať tašku a po celej ceste autom zvieral v dlani Čipka.

V noci pred spánkom ho mal pod perinou. Keď ho mama bozkala na dobrú noc, dlho sa s Čipkom rozprávali, čo najbližšie spolu podniknú. Čipko ho zaprisahal: Nikomu ani muk!

Roman zabudol iba na jedno. Na úlohu zo slovenčiny.

Čipkov súboj s Čerešničkou

„Myslím, že na otca sa už nedá spoľahnúť,“ vyhlásila ráno mama, keď dávala chlapom ranajky. „Dnes mám pre zmenu školenie. Nemohol by si Romana zo školy vybrať ty, Milanko?“

„Tentoraz my máme slávnosť. Spúšťame nové robotizované pracovisko,“ povedal Milan, čiže Romankov ocinko.

„To je predsa vynikajúce. Nech to chlapec uvidí, či nie?“

Milan, čiže otec, prikývol, schytal Romanu, kufríček, tašku a hnal sa k výťahu do auta, aby všetko stihli.

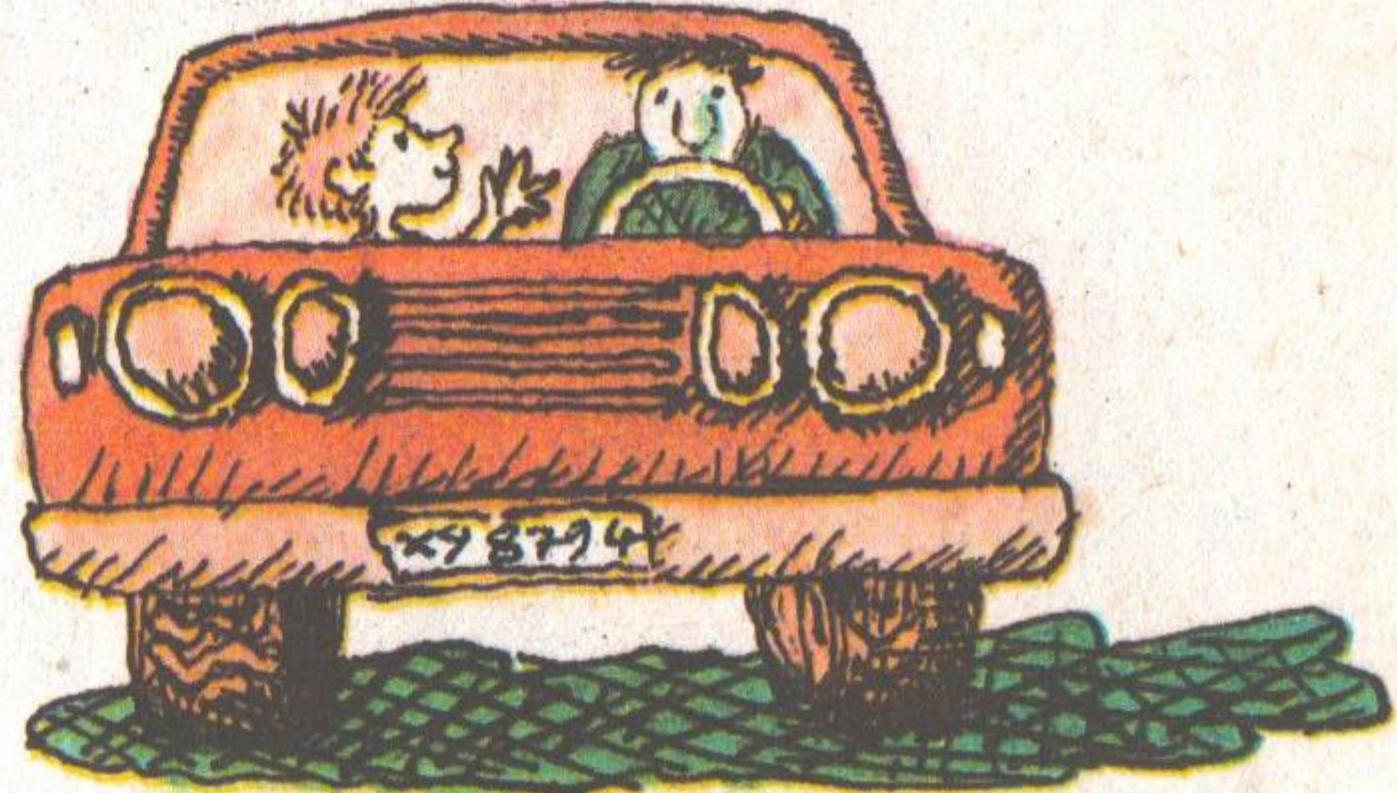
Boli už na hlavnej ceste, keď sa Roman rozplakal. Zabudol si Čipka pod perinou.

„Zabudol som si prvouku. Na kredenci v kuchyni.“

Ocko počkal v aute. Roman nelenil prebehnuť kusisko ulice a pári poschodi. Vrátil sa s Čipkom v hrsti. Teraz už môžeme dobýať školu.

„K tabuli príde Romanko La-

ciak,“ začul hlas Čerešničky. Čerešnička je súdružka učiteľky Kalinčiaková. Má ústočká ako čerešnička. Keď ich má namaľované čerešňovým rúžom a na nohách má vysoké podpätky,

druháci vedeli, že pred školou ju bude čakať pán doktor v pomarančovom fiate uno. Keď vošla do triedy nenamaľovaná a o štvrtinu kratšia, vedeli, že je zle.

„Tak, čo je, Laciak? Spíme, buvinkáme?“

Roman sa vymrštil a hnal sa k tabuli. Rukou akoby sa škrabal za uchom a počúval Čipku: „Nič sa neboj! Tentoraz ti pomôžem aj bez minia-tu-rizácie. Hore hlavu, kozmonaut Laciak!“

Na tabuli sa beleli Čerešničkou úhľadne napísané slová: Chyba — ryba, matka — Katka... a pod nimi: vlasy, mak, máme, trieda, les, raj.

„Toto ste mali na domácu úlohu. Mali ste doma zemetrasenie, však nemáš úlohu, Roman?“

„Bol som u starkých a tam zhaslo svetlo,“ vyhlásil Roman. Ozval sa smiech triedy.

„Tak podme, Laciak. Nahradí prvú hľásku tak, aby vzniklo iné slovo. Vidíš tabuľu? Chyba — ryba. Matka — Katka. Tak začni!“

„Vlasy,“ prečítal Roman a začal sa potiť. Siahol si rukou

k čelu. Čipko v hrsti nelenil. „Klasy“ začul pri uchu. Vyslovil nahlas: „Klasy.“ Čerešnička sa nepatrne usmiala.

„Mak,“ vystrelila súdružka.

„Lak.“

„Máme.“

„Láme.“

„Trieda.“

„Krieda.“

„Ejha, Roman. Aký si ty dnes bystrý! Pozrimeže... Les!“

„Pes.“

A tak to išlo ďalej. Ako namydený blesk. Čerešnička krútila hlavou, ale zapísala Romanovi jednotku do žiackej knižky. A Roman mal dlaň spotenú a dodriapanú od Čipka. Dušoval sa, že najprv si urobí úlohy a až potom sa vydá na ďalšie dobrodružstvá s Čipkom. Nestojí to za nerváky s Čerešničkou.

Čudná slávnosť vo fabrike

Po škole uháňali autom do automobilky, kde ocko pracoval ako inžinier.

„Čo je to čip?“

Ocko od začudovania skoro pustil volant. Dobre, že ho mama nevidela. Romankova figliarska štica v zrkadielku čakala vzadu odpovedeť.

„Čip... je kúsok kremíka.“

„A čo je kremík?“

„Prvok,“ ocko znervóznel ešte viacej. „Nachádzala sa v skalách, v piesku.“

„Môže byť piesok múdry?“

Ocko sa rozosmial a auto sa zakolembalo na rovnakej hradskej.

„Čip je maličká kremíková doštička. Do nej sú zalisované... Ako by som ti vysvetlil... tisícky elektrických spojov. Nahradia celé dávne elektrické prístroje. Aj kalkulačky. Čip je zázrak.“

„Co je zázrak, oco?“

„Romanko, po poriadku. Čip môže byť aj celý malý počítač. Potom ho volajú mikroprocesor.“

„Mikro-pose-“

„Mikroprocesor je napríklad aj v malom počítači, aký má strýko Peter. Mikroprocesor môže všeličo robiť za človeka. Povedzme riadiť roboty. Uvidíš o chvíľu vo fabrike.“

„Ako môže doštička rozkazovať?“

„Ľudia vložia do pamäti, do hlavy doštičky — tiež čipu — rôzne príkazy. Povedzme: Zdvihni ruku! A mikroprocesor zapne práve tie dva kontakty, ktoré pohnú železnou rukou.“

V kúte fabriky boli steny ovenčené farebnými stužkami a zástavkami. V strede bol robot.

Vôbec sa nepodobal na človeka. Bola to modrá skriňa a trčala z nej dlhá žltá ruka. Okolo robota stáli robotníci a inžinieri v montérkach a pári ľudí v bielech košeliach a kravatách.

„To je námestník direktora,“ zašeplal oco Romankovi a ukázal na uja v bielej košeli s plešinou. „Ej, čo sme sa s ním nazlostili, kým nám pomohol s robotom. Ale teraz je na lopatkách, pozri!“

Jeden z robotníkov držal v rukách malú škatuľku. Starký s takou doma prepína televízne programy. Ujo robotník stlačil

gombík a robot zasyčal ako had. Jeho žltá ruka sa natiahla. Poslušne zobraza z jarčeka železnú kocku a prenesla ju pod druhý stroj. Buch. Druhý stroj stlačil kocku a urobil z nej koliesko a posunul pred seba. Robotova ruka sa poslušne vrátila po druhú kocku. Buch. Už je z nej koliesko. A znova. Roman bol nadšený. Aj všetci okolo. Začali tlieskať.

Vtom Roman pocítil v dlani škrabkanie. Čipko. Priložil si dlaň k uchu: „Teraz sa pozri, čo dokážu moji kamaráti, keď ich poprosím!“

Zrazu sa žltá ruka robota prestala zaujímať o čierne kocky vo válovčeku pred sebou. Natiahla sa k ujovi, tomu plešatému námestníkovi. Ten sa pokúsil uskočiť, ale nadarmo. Železné prsty sa mu dotkli plešiny a zakvačili sa mu do zvyšku vlasov. Ujo skríkol: Joój. Robot mu trocha potriasol hlavou. Časť osadenstva zmeravela. Iní sa rozosmiali. Aj Romanko.

„Stop! Zastavte!“

Žltá ruka nového robota pusila námestníkove vlasy a so sykotom sa stiahla na svoje miesto. Potom ešte raz ujovi pohrozila. Až kým inžinier robota celkom nevypol.

„Ten ujo bol predsa k tvojmu ockovi a k novému robotovi zlý, však?“ počul Romanko čvirkať v uchu Čipka. „Neškodí, že sme ho trochu vykvákali za vlasy, čo povieš?“ Romanko pohladkal Čipka a s rozveseleným otcom sa vracali domov na sídlisko k mame.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE PETER KĽÚČIK

Divoška Žarka

ŠTEFAN MORAVČÍK

Knieža Mojtech bol náruživý poľovník. Keď mu okolité lesy nestačili, vyberal sa na lov aj do vzdialenejších krajov.

Raz sa pobral do hustých pralesov okolo terajšieho Zámčiska. Tiahol hore cez strmé zrázy a prepadliská, keď vtom čosi tajomne zašuchotalo. Knieža Mojtech napol luk — a skoro by bol zabil človeka! Na borovici sedelo malé dievča.

„Fíha!“ zahvízdal od prekvapenia knieža. „Kto si? A čo tam robíš?“

„Medved, brum-brum!“ zamrmlala kráska v korune stromu.

Knieža stípol. Predstavil si, ako sa naňho rúti medvedia obluda. Jeho vystrašený poľad sa stretol s veselým smieškom medových očí.

„Ty sa ešte smeješ?“ pokrútil hlavou. „Ak ta volajú, divoška?“

„Žarka.“

„A čia si?“

„Uhliarová.“

Medové oči opísali oblúčik a zapichli sa do nedalekého svahu. Knieža sa ta pozrel a zbadal kúdol dymu. Keď sa znova obrátil k dievčaťu, po Žarke nebolo ani chýru ani slychu.

Knieža sa zarazene obzeral, volal na ňu, ale odpovedala mu len vreštavá sojka. Pobral sa teda k uhliarovej kolibe.

„Zdravý bud, dobrý človek!“ prihovoril sa knieža uhliaroví. „Povedz mi, ako sa dostanem von z tohto lesného bludiska.“

„Zajtra ti ukážem, pane,“ zamrmlal uhliar. „Ale teraz musíš zostať tu, lebo čochvíla je noc a divej zveri je tu ajajá!“

„Aj medvede?“

„Pcha!“

„A kde máš svoju dcérku?“ vyzvedal sa knieža, keď sa pohodlne rozvalil na kope surových koží.

Uhliar však len čosi zamrmotal a venoval sa svojmu čierнемu remeslu.

„Kde máš Žarku?“ dobiedzal knieža. „Oňu sa nebojíš?“

„Pchá!“

Knieža Mojtech pochopil, že sa ocitol medzi lesnými čudákmi.

Už sa viac na Žarku nepýtal.

Uhliar ponúkol pána uhliarskym chlebom a divým medom. Fí, to bola lahôdka! A voda z prameňa? Tá bola nad všetky nápoje, ktoré mu doma predkladali sluhovia.

Pustil sa do reči s mlčanlivým uhliarom. Vlastne len toľko z neho vytiahol, že sa volá

Radoš, že tu páli pre hrad uhlíe a že má ženu v neďalekom Rohove.

Namiesto veľkých rečí ukázal uhliar kniežaťu hŕbu medvedích a vlčích koží. Boli to kože zvierat, ktoré v posledných dňoch zabil. Len tak, nožom, tesákom.

„Taká smelost!“ čudoval sa knieža a čo chválil, to chválil mocného uhliara. „Ani medveďa sa nezlakneš! Ako tá tvoja Žarka.“

A vtedy si uhliar ľahko vzdychol, akoby mu šlo prisia roztrhnúť.

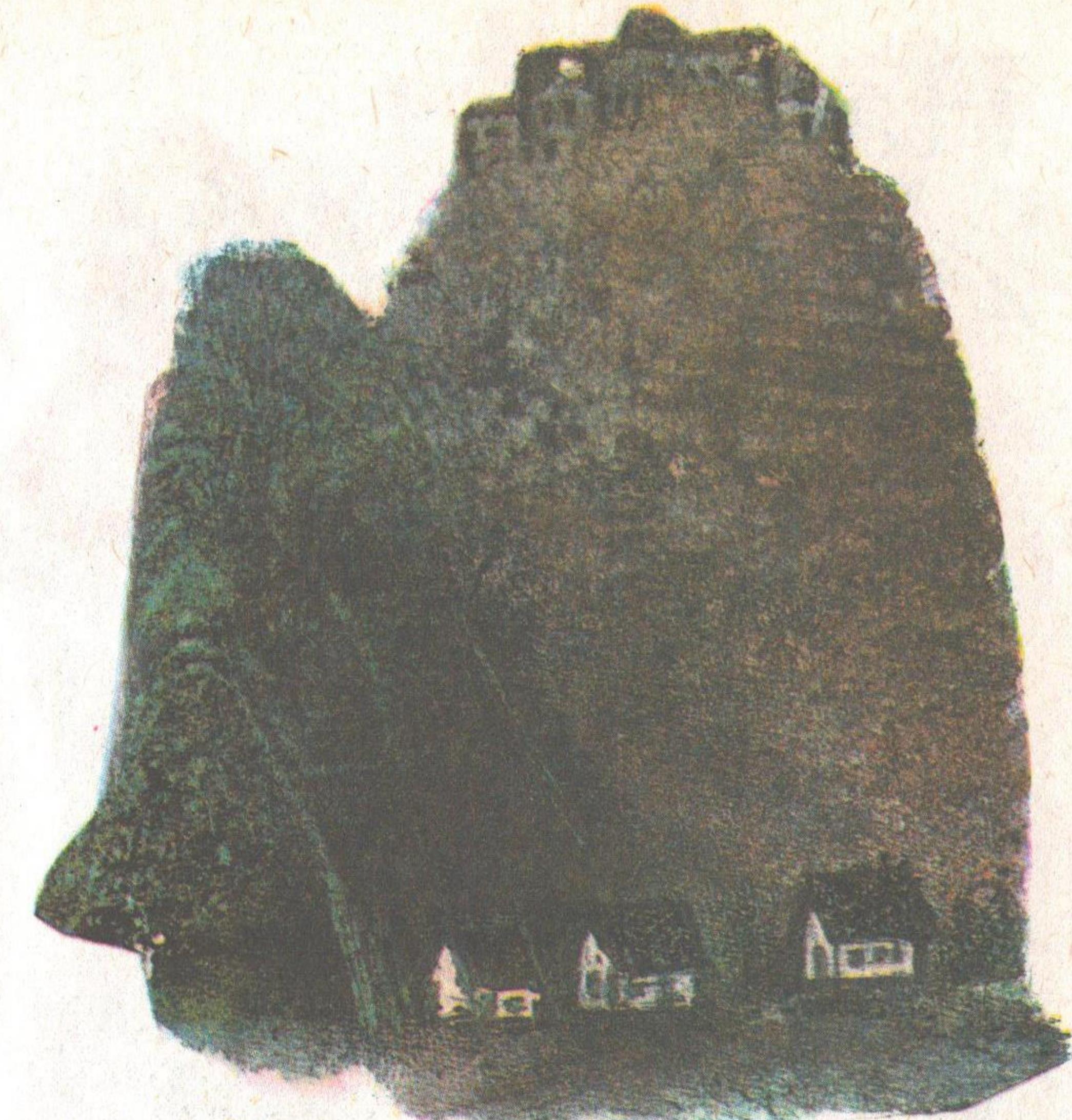
„Och, Žarka! Ochochoch!“

Potom čiernymi farbami vymaľoval kniežaťu svoj nešťastný osud. Ako otročí pánovi rohovskej pevnosti Garipovi. Je to Hun či Tatár, paromvie čo. Pekná Žarka mu padla do oka, nuž na ňu poľuje ako na divú zver. Ešte ani v uhliarskej kolibe nie je pred ním bezpečná. Ten je veru oveľa horší než mrmlavý maco... Drží ľud v otroctve, beda tomu, kto by sa protivil.

„Vedť toto sú moje hory!“ vyskočil z ležoviska knieža. „Ja som pánom celého tohto kraja. Zajtra ma vyvedieš z lesa, zájdeš po ženu a deti a usadíš sa u mňa.“

Uhliar by bol pobozkal okraj kniežacieho rúcha, lenže si netrúfol zafúlať ho. A pán ocenil, aký je ten prostý človek hrdý.

Knieža Mojtech si ľahol na medvediu kožu, aby si pospal. V polosne videl, ako sa lesom valí medveďočlovek s plnými labami medu.

A potom bola tma. Kikirikí! To uhliar zakikkíral, aby knieža vedel, že slnko je už vysoko nad horami.

Potom sa spolu pobrali na kniežaci hrad. Ale tá cesta. Stále sa musel obzerať. Akoby sa niekto tretí vznášal lesom, lámal halúzky a ohýbal steblá tráv. Chvíľami sa mu aj zazdalo, že ju vidí. Mladú Žarku s medovými kukadlami.

Zrazu sa len ukázala ďaleko pred nimi. Knieža sa pozrel na zachmúreného uhliara, ale ten uhol očami. Nechcel o tom vedieť nič.

Ked' prišlo dievča na kraj lesa, zmizlo. Stála tam len krásna lipka a placho šumela. Preminula sa vari Žarka na lipu? Stala sa kráľovnou včiel a motýľov, šťastného lesného šumu? Ktovie. A kto vie, nepovie.

Ked' dá knieža slovo, tak si stojí za ním.

Vyhnal Huna z pevnosti a začal čas radosti.

Postavil hrad Zámčisko a Radoša na ňom spravil kapitánom.

Pri Chvojnici usadlíci položili základ obce a tak vznikli Radošovce.

Hadí ženich

LITOVSKÁ ROZPRÁVKA

Kúpali sa raz večer v jazere tri sestry. Keď si zaplávali, dosýta sa vyšpliechali, vybehli na breh. Dve staršie sa obliekli, no keď najmladšia Egle siahla po šatách, z rukáva na ňu zasyčal had.

„Ideš ho!“ vykrikla Egle.

„Sľub, že sa za mňa vydáš, a ja odídem,“ povedal had ľudským hlasom.

Egle zrozpačitela, nevedela, čo robiť.

„Vari sa ti ženich nepáči, sestrička?“ zasmiali sa sestry a odbehli domov.

„Prosím ťa, had, daj mi šaty,“ zaprosila dievčina.

„Dám. Ale najprv mi sľub, že budeš mojou nevestou.“

„Tak dobre,“ odvetila dievčina napokon, „sľubujem.“

Na druhý deň sedela Egle pri okne, priadla a pospevovala si, keď vtom vyzrie z okna, a div že nezamrie od strachu. Dvor je plný hadov. Tri najväčšie prekľzli cez prah a berú sa do domu. Egle rýchlo skočila do komory a schúlila sa do kútika.

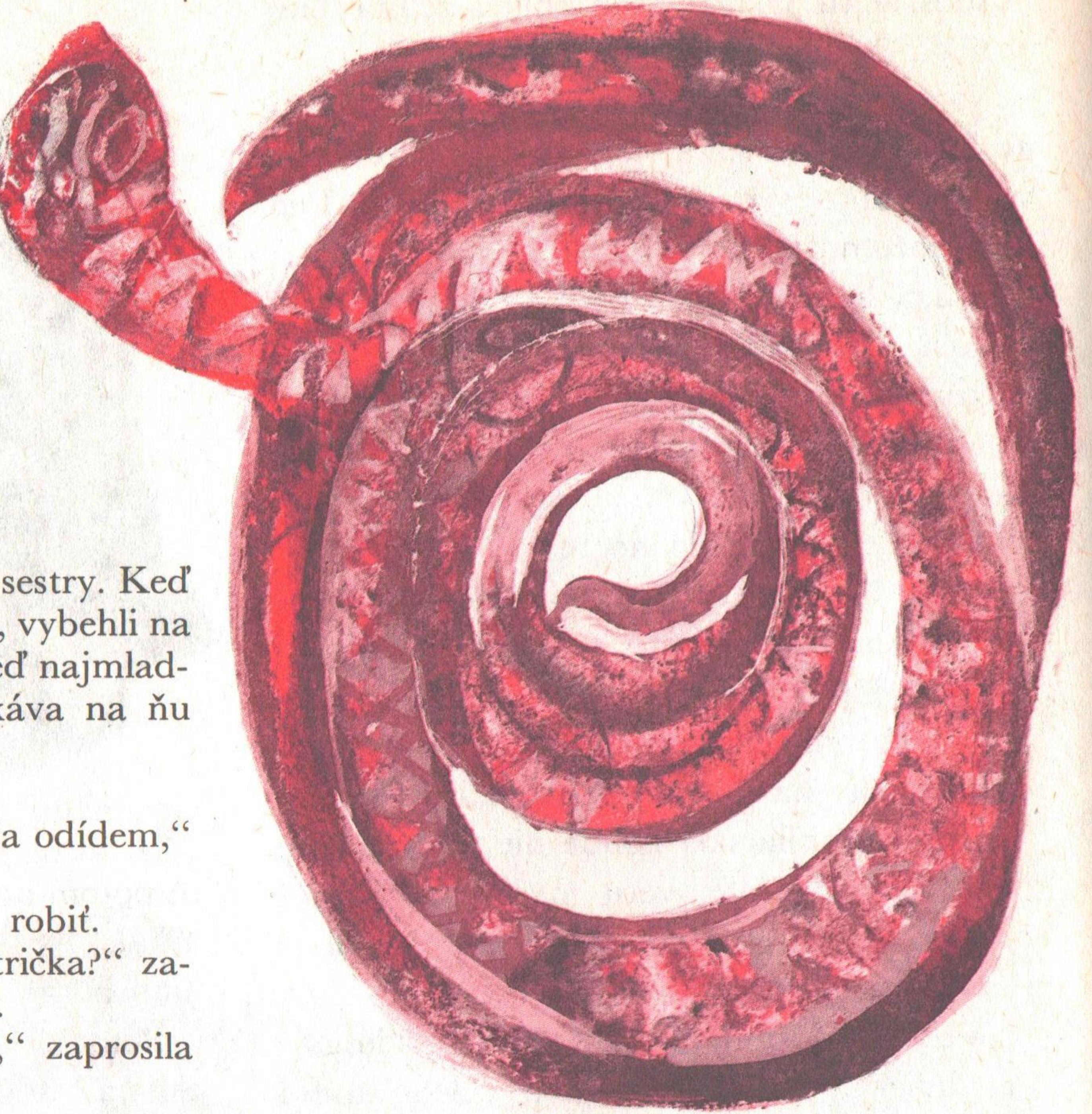
Hady však nejdú za ňou, ale prihovárajú sa otcovi a matke:

„Prišli sme si po vašu najmladšiu dcéru. Sľúbila, že sa stane ženou nášho pána, kráľa jazerných vôd.“

Čo mali rodičia robiť? Odmietnuť nemohli, keď dcéra dala slovo. No suseda, ktorá bola u nich na návštive, im našepkávala:

„Dajte im namiesto dcéry bielu húsku.“

Rodičia ju poslúchli. Priniesli bielu hus, hady si ju posadili do koryta a vynášali zo

dvara. No len čo prišli k bráne, zakukala na plote kukučka:

„Kuku, kuku, dievčinu schovali, vymenili za hus.“

Hady sa vrátili, zasyčali, zasipeli a znova pýtajú najmladšiu dcéru. No susedka šepla ďalšiu radu:

„Dajte im bielu ovečku.“

Hady už s ovcou prešli pol cesty, keď na strome zakukala kukučka:

„Kuku, kuku, dievčinu schovali, ovcu dali svatom.“

Vrátili sa svatovia, zasyčali, zasipeli, chceli pravú nevestu. Suseda však zas poradila:

„Dajte im bielu kravku.“

Rodičia priviedli kravu, aj mašlu jej na šiju uviazali a takú vystrojenú odovzdali pytačom. Hady hnali kravu cez celú dedinu, no

ked' vyšli na poľnú cestu, kukučka z krovia zakukala:

„Kuku, kuku, dievčinu schovali, vystrojili kravu.“

Hady sa obrátili, priplazili sa späť do domu, zasipeli a vravia:

„Nezachovali ste sa čestne. Trikrát ste nás oklamali. Ak nám nevydáte najmladšiu dcéru, zničíme vám stromy v sadoch aj obilie na poliach.“

Začula to Egle v komore, vyšla von a vraví:

„Keď som už raz dala slovo, odveďte ma k ženichovi.“

A tak sa z domu pohol sprievod. Na čele svati, za nimi kráča Egle, v päťach sa jej plazí húf hadov a nad všetkými poletuje kukučka.

„Kuku, kuku, už ju vedú, tú pravú nevestu.“

Prišli k jazeru. Hladina sa zvlnila, voda z brehu ustúpila a na piesku stál pekný, urastený mládenec.

„Ja som tvoj ženich,“ povedal Egle. „Volám sa Žaltis. Kvôli tebe som zhodil hadiu kožu. Zamiluješ si ma, krásavica?“

„Budem ťa ľubiť,“ odvetila ticho Egle, „budem ti vernou ženou.“

A vošla za svojím ženichom do podvodnej ríše.

Odvtedy prešlo deväť rokov. Egle a Žaltisovi sa narodili dvaja synovia a dcéra. Egle bola spokojná. Deti boli milé, muž ju mal rád, staral sa o nich. No odrazu sa Egle zacnelo po rodnom dome. Zatúžila vidieť otca, matku, požartovať si s bratmi, zaspievať so sestrami na priadkach. Poprosila muža:

„Dovoľ mi, Žaltis, navštíviť rodičov, deti im ukázať.“

„Vari ti je zle v podvodnej ríši?“

„Dobre mi je, môj milý, ale aká by som to bola dcéra, keby som si nechcela vidieť rodičov?“

„Nech je teda po tvojom,“ hovorí Žaltis. „Chod', ale najskôr ešte sprad' túto zlatú kúdel.“

Egle si sadla, priadla deň, priadla druhý, no kúdele neubúdalo. Stará pestúnka, čo opatruvala deti, krúti hlavou a vraví:

„Ved sa ty aj môjho veku dožiješ, a túto kúdeľ nespradieš. Nože rozpál v ohni ihlicu a prepichni ju.“

Egle ju poslúchla, a len čo to urobila, vyskočila z kúdele žaba, ktorá vypúšťala z úst zlaté vlákna. Potom už bola robota raz-dva hotová. Egle priniesla priadzu mužovi a vráví:

„Splnila som, čo si odo mňa žiadal, splň teda aj ty svoj sľub.“

„Dobre,“ odpovedal Žaltis, „dodržím svoje slovo. Pustím ťa k matke a otcovi, len zoder ešte tieto črievice.“

A vytiahol spod lavice črievice celé zo železa. Egle si ich obula, a hoci od rána do večera chodila po ostrých skalách, na po došve neboli ani škrabanci. Pestúnka na ňu hľadí a krúti hlavou:

„Iba čo sa trápiš, dcérka. Tieto črievice nezoderieš ani za sto rokov.“

„Porad, čo mám teda robiť,“ prosí ju Egle.

„Odnes ich kováčovi a prikáž, aby ich hodil do ohňa.“ Egle pestúnkovi poslúchla, a keď kováč železo vo vyhni rozžeravil, zostało krehké ako sklo. Za hodinu boli črievice zodrané.

Egle prišla k mužovi a vraví:

„Teraz ma už pustíš?“

„Pustím,“ vraví Žaltis, „ale akože sa ukážeš v rodnom dome bez zajačieho koláča? Ved' si pomyslia, že si spyšnela.“

Vtedy si Egle spomenula, že keď sa rodičia odniekial vracali domov, vždy priniesli koláč.

„Po ceste sme šli,“ vravievali a začali deliť koláč, „k zajacovi sme zašli, zajko nám koláč upiekol, ani na vás nezabudol.“

Egle sa zahanbila, že zabudla na zvyk

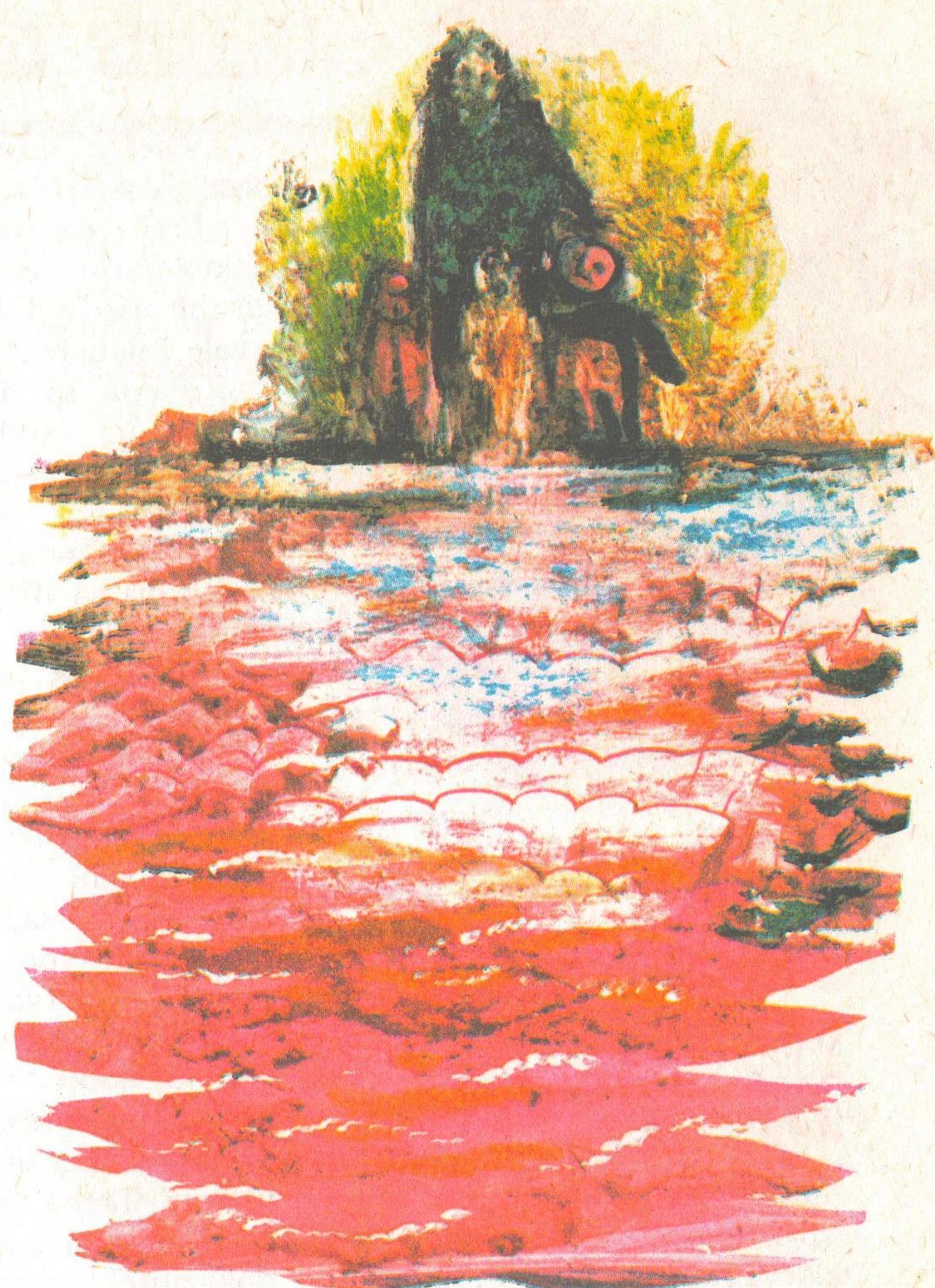
svojich predkov, a utekala piecť. Lenže muž ukryl všetky hrnce, misky, iba sito nechal. A ako sa dá do sita voda naliat, cesto zamiesiť? No znova pomohla stará pestúnka. Ražným chlebom zalepila v site diery a tak mohla Egle koláč upieciť.

Keď tak urobila, šla sa aj s deťmi rozlúčiť s mužom. A ten im prikazuje:

„Viac ako deväť dní sa na návšteve nezdržte a nikomu nič o mne neprezradťte. Keď sa budete vraciať, zavolajte ma z brehu jazera!“

Bolože to radosti, keď sa Egle vrátila do rodného domu. Rodičia sa nevedeli na dcéru a vnúčence vynadívať, bratia a sestry do vôle vyrozprávať. Len susedia obchádzajú dom a šuškajú si:

„Vrátila sa hadova žena aj s háďatami. Ešte dobre, že muža nechala doma.“

Bratov to mrzelo a začali prehovárať sestraru, aby zostala s nimi a zriekla sa svojho muža.

„Akože by som to mohla urobiť, deti pripraviť o otca. Nie veru. Keď príde čas, vrátim sa, sama ho vyvolám z jazerných vôd.“

„A ako ho vyvoláš?“

„Ej, bratia, nemáte ho prečo volať, nuž nemusíte ani vedieť ako.“

A vtedy znova vraví susedka:

„Na to musíte ísť inak. Čo nepovie mať, to vyklebetia deti.“

Keď šli bratia v noci do lesa pásiť kone, zobraťi so sebou Eglinho najstaršieho syna. Rozložili vatru a začali sa vypytovať, ako sa volá jeho otec. No darmo prosili, prehovárali i hrozili, chlapec mlčal a plakal. Ráno sa ho Egle pýta:

„Prečo máš také červené oči, synček?“

„Oheň v lese veľmi dymil,“ odvetil chlapec, lebo nechcel zarmútiť matku.

Rovnako pochodili bratia aj s mladším Egliným synom.

Na tretiu noc zobraťi teda so sebou dievčatko, ktoré bolo matkiným miláčikom. Nikto sa jej nikdy ani prstom nedotkol, zlého slova nepovedal. Keď sa bratia vypytovali, iba klopila oči, krútila hlávkou a opakovala:

„Ja nič neviem.“

Ale keď jej strýkvia pohrozili prútom, zbledla, roztriasla sa a prezradila meno svojho otca. Strýkvia jej potom zakázali čo len slovkom požalovať sa matke a odviedli ju domov. Nato vzali kosy, pobrali sa k jazeru, vykonali dielo skazy a vrátili sa.

Len čo zacvendžali kosy v pitvore, Egle sa zobudila a zlá predtucha jej zovrela srdce.

„Čože, bratia, tak skoro idete do roboty?“ pýta sa.

„Za rána za rosý najlepšie sa kosí,“ odvetili bratia.

Odpoved' Egle neupokojila. Ešte v ten deň sa pobrala naspať za mužom. Na prahu sa rozlúčila s rodičmi, pri bráne objala bratov a sestry, no nedovolila im, aby ju odprevadili. Prišla s deťmi k jazeru a zavolala na muža.

Preložila a upravila KVETA SLOBODNÍKOVÁ

Žalobaby

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Bola raz jedna škola, v tej škole bola telocvičňa a v tej telocvični bolo plno detí, hlava na hlave. Súdružka učiteľka vyhľasovala výsledky školskej súťaže. Odovzdala už maľované diplomy niekoľkým triedam a potom vrávili:

„A teraz sa musím s vami poradiť, milí žiaci. Druhá A a druhá B trieda získali totiž ten istý počet bodov: rovnaké sú v prospechu aj v čistote a v zbere sa to tiež vyrovňáva, jedna je lepšia v papieri a druhá v textile. Tak čo s nimi?“

„Ja by som vedel!“ ozval sa veselý chlapčenský hlas, tretiak Fero.

„Tak povedz,“ vyzvala ho učiteľka.

„Mohli by o tom rozhodnúť ich žalobaby!“

Zaznel smiech — ten Ferisko zakaždým vyhúta niečo podarené.

Učiteľka preletel po tvári úsmev, pokrčila plecom a vráví:

„Prečo nie, dá sa to riešiť aj takto žartovne. Nech teda obe druhé triedy pošlú sem ku mne svoje žalobaby.“

Zdvihla sa dievčenská ruka:

„Prosím, súdružka učiteľka, v našej druhej A nemáme nijakú žalobabu.“

„To je škoda,“ vráví učiteľka, „a čo druhá B?“

„My máme!“ zaznelo niekoľko hlasov. A chlapčenský hlas vykrikol:

„Máme nielen jednu, ale až dve: žalobabu aj žalobábeľa.“

A viaceré ruky vytisli dopredu chlapca i dievča.

Žalobaby sa, takto všetkým na očiach, cítili nesvoje a nevedeli, ako sa tváriť. On sa teda škeril a ona zazerala.

„No dobre,“ vráví učiteľka. „Druhá B tvrdí, že toto sú jej žalobaby. Lenže nestačí iba ich ukázať. Treba, aby aj dokázali, že sú naozaj žalobaby. Prosím, dokazujte!“ vystrela ruku najprv k dievčaťu.

Žalobaba zazrela ešte väčšmi na žalobábeľa a zdvihla dva prsty, ako keď sa hlási v lavici:

„...sí, súška učiteľka, Mišo mi chcel dať podnožku!“

Žalobábel Mišo vzápäť zdvihol ruku a vypálil ani z pušky:

„...sí, súška učiteľka, a Elena si písala cez prestávku domácu úlohu.“

Žalobaba Elena už netrpezlivovo dvíhala ruku:

„...sí, súška, a Mišo si vrta v nose!“

„...sí, súška, a Elena smrdí voňavkou!“

„...sí, súška, a Mišo včera bozkal Zuzu!“

Vybuchol vodopád smiechu.

Slovensko na prahu dneška

Ohne na horách

Iste ste si už všimli, ako vyzerá nás štátne znak. Je symbolom našej krajiny, nájdeme ho na najdôležitejších dokumentoch, na reprezentačných dresoch našich športovcov i na vysvedčení, čo ste dostali v škole. Neskôr sa budete učiť podrobne, ako vznikol, čo znázorňujú jednotlivé figúry na ňom. No už teraz iste viete, že Slovensko v našom štátnom znaku symbolizuje skalnatý štít s vatrou. Prečo sa vatra stala symbolom dnešného Slovenska, kto a prečo rozžíhal pred viac ako 40 rokmi ohne na našich horách — o tom bude naše dnešné rozprávanie.

Padáky nad Prašivou

Neveľká podhorská dedina Liptovská Osada už spala hlbokým spánkom, keď nad ňou zaznel v noci z 25. na 26. júla 1944 hukot leteckých motorov. Na tmavom nočnom nebi sa rozvinuli hodvábne periny padákov. K zemi sa znášalo jedenásť postáv a vaky s nákladom. Na slovenskú pôdu zoskočila prvá partizánska organizátorská skupina vyšlaná z Kyjeva. Velil jej Piotr Alexejevič Veličko.

Prvé partizánske oddiely — bojové jánošíkovské družiny — vznikali na Slovensku už v lete roku 1942. Lesy poskytli vtedy útočište odvážnym komunistom, ilegálnym pracovníkom i tým, čo ušli zo zajateckých táborov alebo väzníc slovenského štátu. Komunistické bunky v mestách a dedinách pod horami pre nich zaobstarávali zbrane, potraviny i správy o vývoji doma a na frontoch. Od Stalingradskej porážky rástol počet tých, čo chceli so zbraňou v ruke v slovenských lesoch

bojať proti nenávidenému fašizmu. Od začiatku roku 1944 sa mohli oprieť o sieť tajných revolučných národných výborov, ktoré na pokyn Slovenskej národnej rady zakladali v mestách, dedinách, okresoch i celých oblastiach. Komunistická strana všemožne podporovala partizánov ako ozbrojenú pásť v pripravovanom celonárodnom povstani.

„Rusi prišli“ — znelo od ucha k uchu po strednom Slovensku na prelome júla a augusta. Prítomnosť sovietskych partizánov v lesoch pod Prašivou vyvolávala v ľuďoch nádeje. Právom v nich videli čiastočku veľkej Červenej armády, ktorá od Stalingradu a Kurska nezadržateľne hnala nacistických okupantov zo svojej krajiny a čoskoro sa ocitne i na hraniciach Slovenska. Partizánov prekvapilo vrelé privítanie i to, že sa s mnohými najmä v Turci dohovorili po rusky — slovenskí olejkári, ťafraníci či drotári pochodili so svojimi nošami i široké níziny Ruska a nezabudli na jazyk, ktorému sa naučili. A tak radistka Veličkovej skupiny sotva čo osušila seba i vysielačku, pretože spadla s padákom rovno do potoka, vyslala na Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia v Kyjeve prvé správy o situácii na Slovensku. V prvý augustový týždeň zhadovali sovietske lietadlá na Veličkovu základňu pri Prašivej a na nedalekú Latiborskú hoľu ďalšie partizánske skupiny. Ich členmi boli skúsení ruskí, ukrajinskí, bieloruskí partizáni i Slováci, ako Laco Kalina, Ernest Bielik, Michal Sečanský, Anton Šagát a ďalší, ktorí prešli špeciálnym výcvikom pre partizánsky boj.

Partizánske oddiely operujúce hlboko v tyle nepriateľa boli v ustavičnom spojení so svojím štábom v Kyjeve. Podávali hlásenia o politickej situácii, vojenských transportoch, výrobe v závodoch, aby sovietske velenie malo dostať správ o situácii za frontom nepriateľa a mohlo pripraviť svoje operácie.

Podľa pokynov z Kyjeva zas ničili železnice, mosty, vojenské sklady. Vysieláčky boli mostom, po ktorom mohli požiadať „Veľkú zem“ o pomoc. Na vrchoch a kopcoch stredného Slovenska nebolo miesta pre tajné letiská. No zostával padák. Sovietske lietadlá s posádkami špeciálne cvičenými na nočný let prekonávali stovky kilometrov nad nepriateľským územím. Zvuk ich motorov bol pre partizánov pokynom na zapálenie vatier. Ohne rozložené do trojuholníka, štvorca, kríza či v rade za sebou označovali hole a lesné poľany, kam bolo treba zhodiť vzácny náklad zbraní, liekov, výbušní. Vatry sa stali symbolom pomoci Sovietskeho zväzu našej krajinie.

Partizánske ohne videli i ľudia v dolinách. Oni boli hlavnou oporou partizánov. Prítomnosť sovietskych i slovenských partizánov priam elektrizovala chlapov v podhorských dedinkách. Keď sa Veličko v polovici augusta presúval do Kantorskej doliny v Turci, rozrástla sa jeho skupina už takmer na štyristo ľudí. A čoskoro velil Prvej partizánskej brigáde M. R. Štefánika. Rovnako rástli i ostatné skupiny. Rovnako veľké boli čoskoro Bielikova i Kalinova skupina. Jegorov velil na konci augusta ďalšej partizánskej brigáde s viac ako 700 mužmi. Ohne na horách horeli čoraz častejšie a stali sa výzvou ľudáckym mocipánom v Bratislave.

Tisova vláda bola znepokojená rastom partizánskeho hnutia na strednom i východnom Slovensku. A ešte viac ich nacistickí ochrancovia. Minister vnútra Alexander Mach ubezpečoval nemeckého vyslanca Ludina, predĺženú ruku Adolfa Hitlera na Slovensku, že si s „partizánskymi bandami“ ľahko poradí. V polovici augusta vyhlásil stanné právo. Reťaz vojenských jednotiek a žandárov začala stiahovať obruč okolo partizánskych základní. Bol to úder do prázdnia. Partizáni varovaní včas domácimi unikli. A keď sa aj náhodou stretli s vojakmi, tak sa veru i stalo, že vojaci aj so svojimi zbraňami zostali u nich. Nič nemohlo zadržať silnejúce partizánske hnutie.

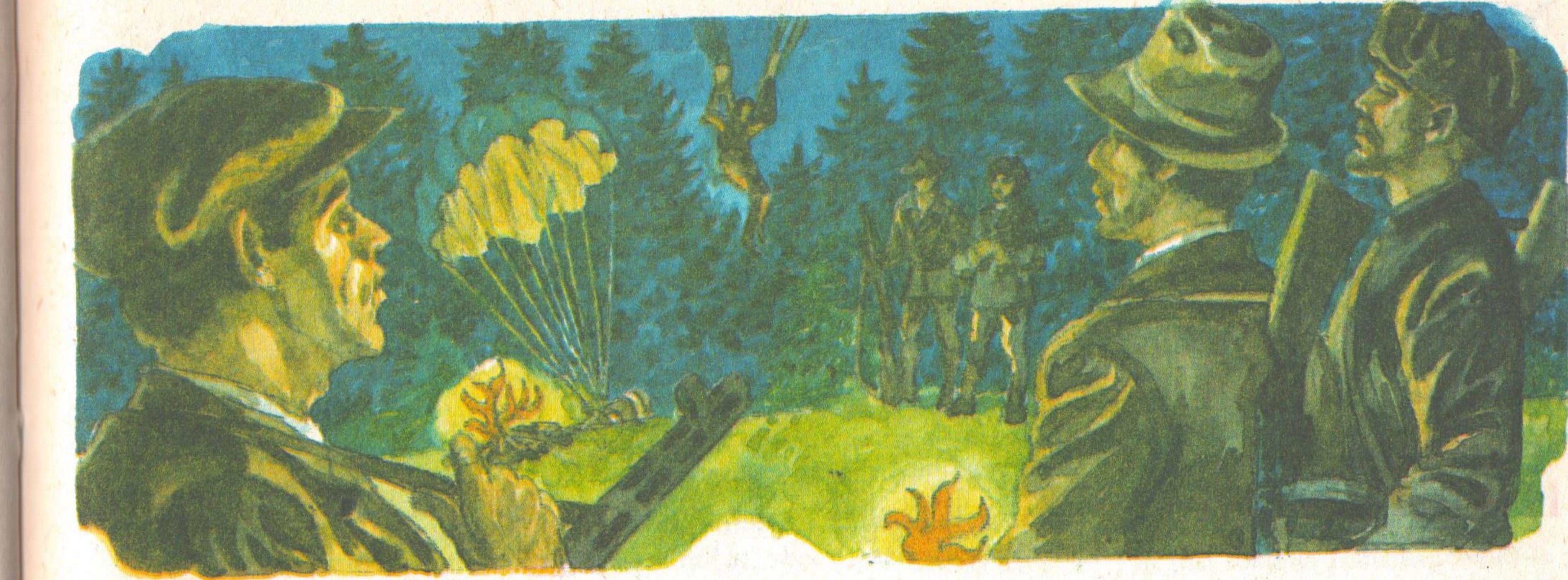
Čudná armáda

Samopaly, čo si partizáni dovezli, domáce karabíny, poľovnícke pušky a iné zbrane čoskoro nestačili pre rastúce partizánske oddiely. V muničných skladoch slovenskej armády ich bolo neúrekom — no ako sa k nim dostať? Ukázalo sa, že mnohí vojaci sympatizujú s partizánmi, nitky sa tiahli až na veliteľstvo Pozemnej armády, ktoré pomohlo s vyzbrojovaním. Bola to veru čudná armáda, ktorá namiesto toho, aby chránila ľudácky štát, pomáhala partizánom.

Keď ľudáci z milosti Adolfa Hitlera budovali svoj slovenský štátik, mohli si ponechať i vlastnú armádu. Nacisti ju hned využili. No slovenskí mládenci vyhnaní na východný front akosi nechceli splňať predstavu svojich ochrancov. Vychovávaní v myšlienke bratstva medzi slovanskými národmi nemohli hrať rolu nadľudí, zatvárať oči pred vypálenými dedinami a umučenými ľuďmi na Ukrajine či v Bielorusku. Vojak v uniforme musí posluchať, ale srdce a hlavu mu nik nezoberie. A tak sa slovenským vojakom začala vo veľkom kaziť bojová technika, ich útoky boli pomalé, v priestoroch, ktoré strážili, sa partizáni nerušene pohybovali...

V januári roku 1943 sa celá rota Rýchlej divízie pod vedením Pavla Marceľa „zabudla“ na Kaukaze, v októbri prešlo pri ukrajinskom Melitopole dvetisíc slovenských vojakov na sovietsku stranu. Veľa sa hovorilo i o kapitánovi Jánovi Nálepkevi, ktorý prešiel k partizánom.

Jednoduchým vojakom — synom robotníkov a roľníkov — sa nechcelo umierať za cudzie záujmy. Ani dôstojníkom vychovaným v demokratickom Československu sa nepáčil poriadok, čo zavádzali na Slovensku ľudáci. A ešte menej sa im páčila spolupráca s nacistickými „nadľuďmi“. A tak sa stala čudná vec — armáda sa začala vymykať ľudákom z rúk. Slovenská národná rada, ktorá si vo Vianočnej dohode vytýčila úlohu pripraviť národné povstanie, si uvedomila, že sa jej núka možnosť, akú iné nacistami oku-

Partizáni pristávajú v horách.

pované krajiny nemali. Proti nemeckému werhmachtu mohla do povstania zapojiť celú pomerne moderne vyzbrojenú armádu! Nebola to jednoduchá úloha. Až po dlhších rokovaniach sa vytvorilo zvláštne Vojenské ústredie, na čele ktorého stál náčelník štábu Hlavného veliteľstva pozemných vojsk v Banskej Bystrici podplukovník Ján Golian. Obklopil sa dôstojníkmi, ktorí ako on nesúhlasili s ľudákm, a z Bystrice sa rozbehli tajné nitky po celej armáde. V posádkach boli jednotliví dôstojníci zasvätení do príprav povstania a pripravení vo vhodnom okamihu začať boj.

Šmidke letí do Moskvy

Keď Karol Šmidke v lete 1943 začal svoju úlohu skokom z lietadla nad poľskými lesmi, iste netušil, že o rok ho čaká rovnako nebezpečný let v mrakoch a streľbe protiletiskej obrany späť na sovietske územie. Spolu s podplukovníkom Ferjenčíkom ho tam vyslala Slovenská národná rada. Správy, ktoré prinášal moskovskému vedeniu, boli prekvapivé. Za necelý rok stihlo V. ilegálne vedenie KSS vytvoriť ústredný odbojový orgán, vybudovať ilegálne revolučné národné výbory — nervovú sieť budúceho povstania, zapojiť

armádu, podporiť partizánske hnutie v lesoch. Povstanie na Slovensku bolo pripravené — chýbalo len jedno, zladiť ho s postupom Sovietskej armády, ktorá sa mohutnými údermi letnej ofenzívy nezadržateľne blížila ku karpatskému oblúku.

No udalosti na Slovensku sa rútili rýchlym tempom. Nazhromaždenú energiu nebolo možné zadržať. K rastúcim partizánskym oddielom prechádzali dokonca celé jednotky armády, ktoré nechceli čakať. Partizáni zatarasili tunely pri Strečne. 21. augusta zišli Veličkovi partizáni do Sklabíne a na dome Samčíkovcov zavala československá zástava. V Martine zlikvidovali vojaci nemeckú vojenskú misiu. Partizáni zišli do Ružomberka, Brezna. 29. augusta obsadil Bystricu Jegorov. A keď prišli správy o obsadzovaní Slovenska Nemcami, o prvých bojoch pri Žiline, nebolo možné váhať. Ján Golian vydal heslo „Začnite s vystáhovaním!“ Pre armádu to bol rozkaz začať ozbrojený boj proti wehrmachtu.

Nad Slovenskom sa rozhoreli ohne povstania.

(Pokračovanie)

Píše dr. ALŽBETA SOPUŠKOVÁ
Katedra čs. dejín a archívnicstva FFUK

ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

Na budúcnosť sa treba tešiť

Rozhovor so spisovateľom Antonom Hykischom

Vaša prvá kniha sa volá *Krok do neznáma*. Mnohí majú z neznáma strach...

Krok do neznáma je román o vysokoškolských absolventoch v časoch mojej mladosti, čo je už veľmi dávno. Každý krok do života

je krokom do neznáma. Neznáma sa treba trochu báť, ale nie veľa. Mať správnu dávku strachu je veľké umenie života. Kto sa priveli boji, je zbabelec a slaboch. Kto sa chváce, že nemá strach, je luhár a hazardér.

Po nej nasledoval Sen vchádza do stanice a Strelol som ta. Stáva sa vám, že sa túžite niektorým stretnutiam vyhnúť?

Snažím sa vyhnúť stretnutiam s tárajmi. Veľmi sa ich desím. Je ich veľa okolo nás. Vtedy túžim mať v ušiach vatu alebo slúchadlá s dobrou muzikou.

Kedysi mladí, teraz dospelí čitatelia si pamätajú vašu novelu *Nada*, román *Námestie v Mähringu a niekdajší chlapci zasa Volanty do nebies*, knižku o automobilových pretekoch. Máte auto?

Mám daciu. Kedysi som veril, že auto poskytuje slobodu, radost. Dnes vidím, že auto — to sú najmä návštevy v servisoch a ubúdanie hotovosti v peňaženke. Pre mňa aj nervové vzrušenie, keď musím načerpať benzín pri samoobslužnom stojane — zakaždým mám strach, že to nezvládнем...

S najväčším čitateľským úspechom sa stretli vaše historické romány *Milujte kráľovnú a Čas majstrov*. Stáva sa vám, že vás oslovia „majstre“?

Žiaľ, málokedy. Ako údržbár by som si aspoň privyrobil. Nedávno som však po besede v mojej rodnej Banskej Štiavnici stál podvečer pred hotelom. Cez prestávku diskotéky ma pozdravili dve dievčatá: „Dobrý deň, súdruh spisovateľ.“ Bol som rád, že si s nimi môžem pohovoriť. Ida a Beba sú príjemné druhorochačky zo Strednej baníckej priemys-

lovky. Pridali sa k nám aj iné dievčence a chlapci a zabudli aj na diskotéku... To sa mi rátalo väčšmi ako „majstre“.

Knižky Vzťahy, Túžba a sci-fi poviedky Dobre utajený mozog patria k vašim ďalším dielam. Keby ste mohli, čo a pred kym by ste utajili?

V prvej chvíli som chcel odpovedať: utajil by som svoj vek. Povedzme pred slečnami a vôbec mladšími. Potom som si však uvedomil, že ako oveľa mladší by som sa nemohol tešiť z takého fantastického vnučka, akým je Romanko. Má päť rokov, belasé očká, plavé vlásky a rád vyspevuje svojim rodičom:

Fajčenie škodí zdraviu. Nedávno dostal sestričku Ivanku, zatiaľ je s rodičmi v ďalekej Číne, no už sa teší na Čipkove dobrodružstvá, ktoré budú vychádzať v Slniečku.

Teraz sa však naši čitatelia istotne potešia knižke, ktorá sa práve zjavila na predajných pultoch. Knižku redakčne pripravila redakcia náučnej literatúry a volá sa *Budúcnosť* je už dnes. Veríte tomu?

Keby som tomu neveril, nenapísal by som knižku o počítačoch a záhrakoch videotechniky pre mladých ľudí. Budúcnosť nám klope na dvere ako dedo Mráz. Aké darčeky nám prinesie, to závisí výlučne od nás, myslím nás dospelých. A tiež od toho, ako pripravíme na budúcnosť deti. Budeme sa musieť naučiť žiť s hračkami, ako je mikropočítač, videorekordér či laserový prehrávač, ako s daždom či trávou. Múdro a rozvážne ich využiť pre naše dobro. Potom sa budúcnosti nemusíme obávať, ale skôr sa na ňu tešiť. A to je fajn, či nie?

Rozhovor pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Zápisník Slniečka

túry spolu s pražským nakladateľstvom Albatros. Na tohtoročný frankfurtský veľtrh poslali takmer 200 kníh — okrem najnovších aj staršie, a to také, o ktoré prejavujú záujem zahraničné vydavateľstvá.

Medzi novinkami Mladých liet sa nedávno objavil Darebáčik. Napísal ho americký spisovateľ Sterling North podľa toho, čo v detstve sám prežil. V knihe sa zoznámiš s dvanásťročným Sterlingom a s jeho najlepším kamarátom medvedíkom čislotným. Prežiješ s nimi jeden pekný rok, potom — no ved' uvidíš. Autor získal touto knihou v Spojených štátoch amerických Duttonovu cenu za najlepšie spracovanie vzťahu ľudí k zvieratkám a k prírode vôbec.

28. októbra oslávi 55-ročné životné jubileum doc. dr. Matúš Kučera, DrSc. Jeho meno sa v minulých rokoch dlho objavovalo v Slniečku, pretože preň písal seriál o minulosti nášho národa. Seriál Slovensko v dobách stredovekých vyšiel v Mladých letákoch už aj knižne (kniha získala Cenu vydavateľstva Mladé leták), teraz pripravuje Matúš Kučera knihu Slovensko v dobách novovekých.

Od 21. do 25. septembra sa v Bratislave uskutoční konferencia k 20. výročiu Medzinárodnej série obrázkových kníh. Knihy tejto série poznáš podľa čierneho kocúrika, ktorý tróni na zadnej strane ich prebalu (navrhhol ho Ondrej Máriássy). Edíciu vydáva osem vydavateľstiev. Albatros (Praha), Detskaja li-

teratura (Moskva), Kinderbuchverlag (Berlín), Mladé letá (Bratislava), Mladinska knjiga (Lublana), Móra Ferenc (Budapešť), Nasza Księgarnia (Varšava) a Otecestvo (Sofia).

Kto chce vedieť, aké knihy doteč raz vyleli v tejto sérii, nech pátra po jej Výberovej bibliografii za roky 1967—87. Bibliografiu zostavila Eva Cíferská, vydali ju Mladé letá a je nepredajná, takže dostaneš sa k nej najskôr v knižnici. Najnovšou knihu série je Nedela od Jána Uličanského s obrázkami Luby Končekovej-Veselej.

10. júla zomrela zaslúžilá umelkyňa Štefánia Pártošová. Pre deti napísala básnické zbierky Rozsypané korálky, Svätojánske mušky a Svet otvorený pre sny. Okrem toho preložila viaceru leporiel z češtiny.

MARTA BENČAŤOVÁ

Jar

Jar už motá zlatú nit,
bude robiť siete,
do nich chytí slniečko
pre naše hry v lete.

Vŕba

V jeseni si šat zoblieka,
narastie tam, kde je rieka.
Prútiky má na korbáče,
koho švihnu, ten zaplače.

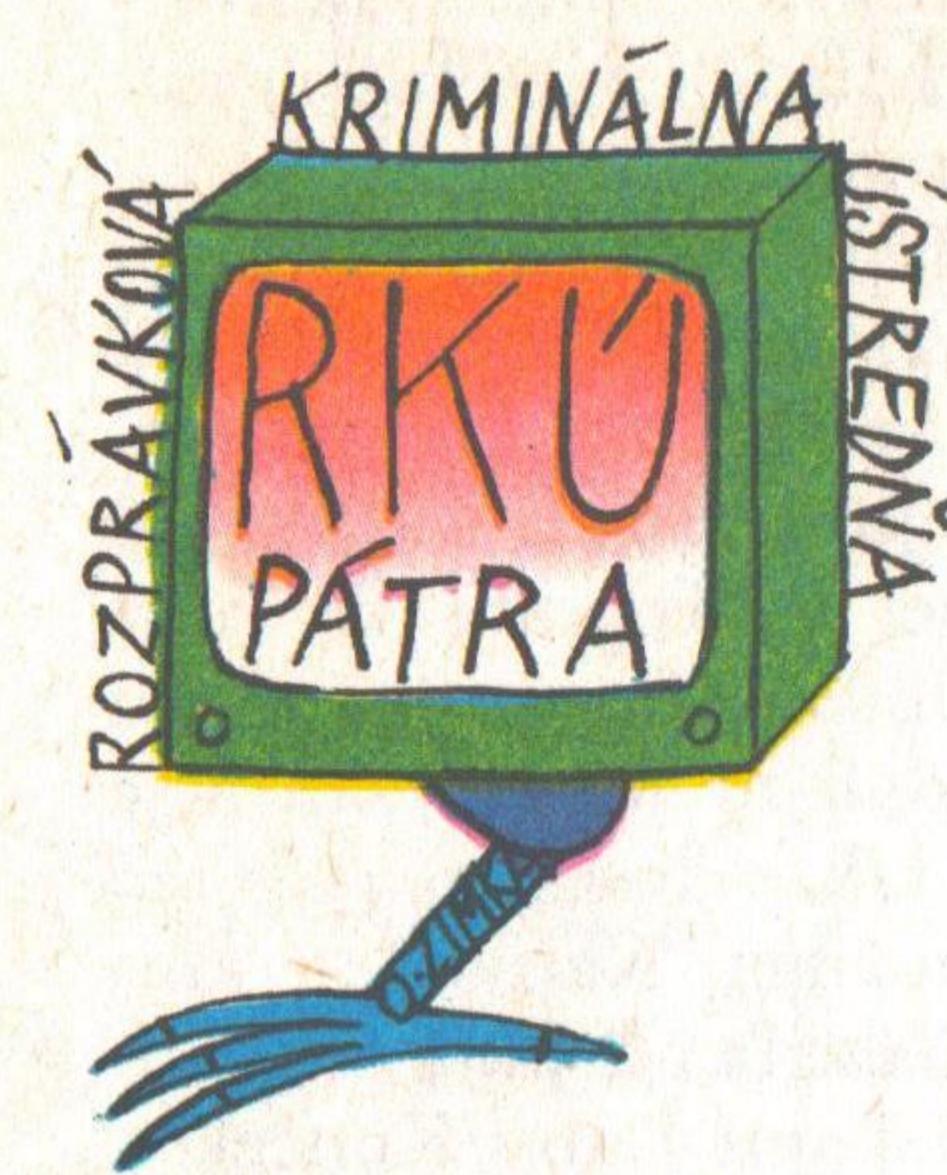
Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 811 02 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor

Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacký, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do

zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedičia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výťažku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Z OBCHYTANEJ ROZPRÁVKOVEJ KNIŽKY
NEZNÁMEHO NÁZVU, ZMIZLA ASI
965 ROČNÁ, EŠTE STÁLE ŠKAREM OSOBA.
POSTAVA PLNOTENKA. VYCHODILA
385-ROČNÉ KÚZELNÍCKE UČILIŠTE.
Z VYSKEJ BOSORÁCKEJ VYLETELA
V 47 SEMESTRI A TO ROVNO NA
METLE.

VYHĽADÁVA DETSKÚ SPOLOČNOSŤ.
POZORUJE OBÉZNE DETI A TVRDÍ,
ŽE SÚ CHUTNUČKE...

POZNÁVACIE ZNAMENIE: NOS AKO ZAŽLTNUTÁ SKLE-
NÍKOVÁ UHORKA, PORASTENÁ MUCHOTRÁVKAMI ZELENÝMI
A ČERVENÝMI. AK SA OBJAVÍ KURIATKO, HNEĎ HO ZJE!!!

Z TOHTO Miesta
VIDNO DOMECK A
SVETIELKO

V STAROM DOMČEKU,

JE SCHATRANÝ A SLADKÝ.

STRECHU MÁ AKO VYJEDENÚ,

A PRETO DOŇ ZATEKÁ.

HĽADANÁ OSOBA
SA TÚLA V SPOLOC-
NOSTI KOČURA, KTORÝ
JE NAJEŽENÝ PODĽA
NOVEJ MÓDY „PUNK“.

VHODNE ZAPADNE
MEDZI MLÁDEŽ NA
KONCERTOCH, V KLUBOCH
A NA DISKOTÉKACH.

NA CESTE JU
NEHLÁDAJTE. LIETA
VO VZDUCHU, ALE NIE
NA LINKÁCH CSA.
POUŽÍVA PRAPODIVNÉ
LIETADLO,
KTORÉ SA VYSKUTOUJE
AJ NA NAŠICH
LETISKÁCH, ALE SA
POUŽÍVA NA ZAMETANIE
HANGÁROV (HANGÁR=
DOM PRE LIETADLÁ)

OBĽÚBENÝ KONÍČEK:
PEČENIE MÁSA V
STAREJ ROZPÁLENÉJ
PECI.

SLNIEČKÁRI, POMÔŽTE!
AK STE SPOMÍNANU
OSOBU VIDELI, NAPÍŠTE

KDE!

